

HALLINTOTUOMIOISTUINSEKTORIN TOIMINTAKERTOMUS 2004

Helsingin hallinto-oikeus
Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Kouvolan hallinto-oikeus
Kuopion hallinto-oikeus
Oulun hallinto-oikeus
Rovaniemen hallinto-oikeus
Turun hallinto-oikeus
Vaasan hallinto-oikeus

Markkinaoikeus

Vakuutusosasto

Korkein hallinto-oikeus

	Sivu	
1 KATSAUS TOIMINTAAN	3	
2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ	6	
3 HALLINTOTUOMIOISTUINJÄRJESTELMÄ	11	
4 RESURSSIT JA TOIMINTA	14	
4.1 HALLINTOTUOMIOISTUINTEN RESURSSIT VUODELLE 2004	14	
4.2 HALLINTOTUOMIOISTUINTEN TAVOITTEET VUODELLE 2004	16	
4.3 ALUEELLISET HALLINTO-OIKEUDET	16	
4.4 MARKKINAOIKEUS	20	
4.5 VAKUUTUSOIKEUS	22	
4.6 KORKEIN HALLINTO-OIKEUS	24	
4.7 LAADUNHALLINTA	27	
4.8 HALLINTOTUOMIOISTUINTEN YHTEISTYÖ	28	
4.9 YLEISTEN HALLINTOTUOMIOISTUINTEN DIAARIUUDISTUS	29	
5 ALLEKIRJOITUS	30	
6 YHTEYSTIEDOT	31	
Liite 1	Kaavio hallintotuomioistuinjärjestelmästä	33
Liite 2	Alueellisten hallinto-oikeuksien tuomiopiirit	34
Liite 3	Hallinto-oikeuksien tunnuslukuja 2004	35
Liite 4	Vuonna 2004 ratkaistujen asioiden keskimääräiset käsittelyajat hallinto-oikeuksittain ja pääasiaryhmittäin	38

1 KATSAUS TOIMINTAAN

Tämä on alueellisten hallinto-oikeuksien, markkinaoikeuden, vakuutusoiden ja korkeimman hallinto-oikeuden ensimmäinen yhteinen toimintakertomus. Kertomuksessa tarkastellaan ensi kertaa kokonaisuutena hallintotuomioistuinten toimintaa ja toimintaedellytyksiä sekä oikeusturvan kehittämisen tarpeita. Lisäksi hallintotuomioistuimet julkaisevat omia vuodelta 2004 vuosikertomuksiaan, joissa selostetaan tarkemmin yksittäisen tuomioistuimen toimintaa. Tiedot Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen toiminnasta sisältyvät pääosin yleisten tuomioistuinten ja työtuomioistuimen yhteiseen toimintakertomukseen.

Oikeusvaltion perusteisiin kuuluu virkatoiminnan lainalaisuus ja oikeusturvan takaaminen. Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Hallinnon oikeusturvajärjestelmän toimivuutta arvioitaessa on otettava huomioon yhteiskunnan monimutkaistumisesta johtuva lakien ja muiden säädösten jatkuva muuttuminen. Se tuottaa jatkuvasti uudentyyppisiä oikeusongelmia. Toimintakertomuksessa selvitetään hallintotuomioistuinten voimavarojen ja niiden käsittelemien asianmäärien ohella toimintaympäristön ja sovellettavan lainsäädännön muutoksia oikeusturvaodotusten hahmottamiseksi.

Vuonna 2004 hallintotuomioistuimet suoriutuivat hyvin perustuslain mukaisesta oikeusturvatehtävästään. Tähän arvioon sisältyy kiitos yhteisestä työstä hallintotuomioistuinten henkilökunnalle.

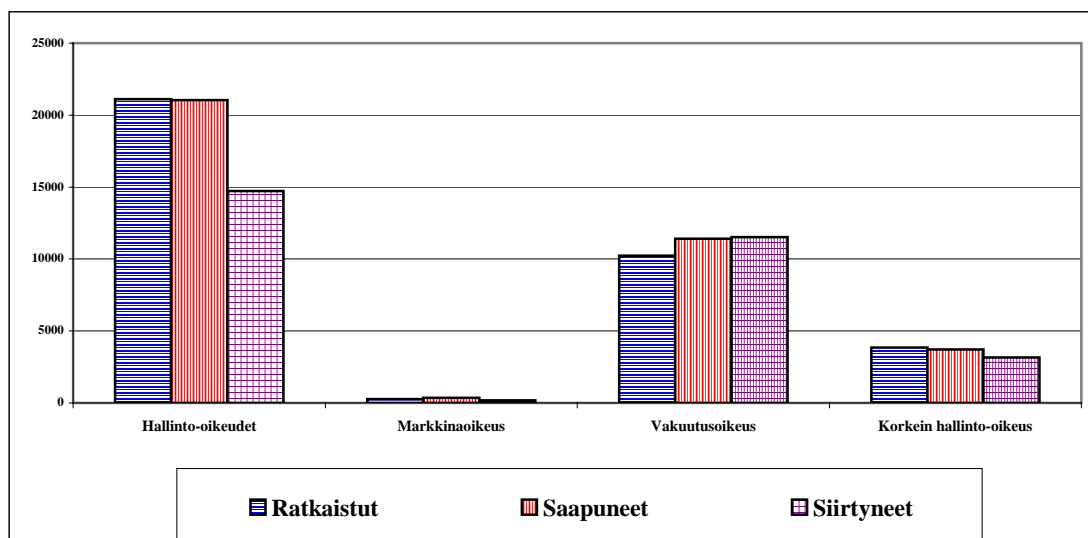
Hallinnon lainalaisuuden toteutumista varmistaa osaltaan sen asiakkaiden mahdollisuus hakea tarvittaessa hallintotuomioistuimilta muutosta päätöksiin. Toimiva oikeusvaltio ja julkisen vallankäytön legitimizeetti edellyttävät hallintoasioissa laajaa muutoksenhakuoikeutta.

Julkista valtaa käyttävät viranomaiset tekevät hallinnon eri aloilla ja tasoilla vuosittain miljoonia hallintopäätöksiä. Vaikka hallintomenettelyssä on mahdollista oikaista virheitä, hallintopäätösten suuresta määrästä johtuen hallintotuomioistuinten ratkaistavaksi tulee vuosittain yli 30 000 oikeusriitaa.

Hallintotuomioistuinten asianmäärät vuonna 2004 näkyvät ohessa. Tarkemmat tilastotiedot ovat jäljempänä luvussa "4 Resurssit ja toiminta".

	Ratkaistut	Saapuneet	Vireillä 31.12.2004
Hallinto-oikeudet	21 101	21 049	14 726
Markkinaoikeus	263	356	185
Vakuutusoiden	10 234	11 411	11 526
Korkein hallinto-oikeus	3 848	3 719	3 167

Vuonna 2004 ratkaistut ja saapuneet sekä 31.12.2004 vireillä olleet

Hallintotuomioistuinten voimavarat ovat vähäiset verrattuna julkishallinnon osuuteen kansantaloudessa. Vuonna 2004 hallintotuomioistuinten henkilöresurssit olivat yhteensä 641 henkilötyövuotta ja toimintamenot yhteensä 41 036 000 euroa. Vuoden 2004 henkilötyövuodet ja toimintamenot ovat ohessa.

Hallinto-oikeudet	427 henkilötyövuotta	26 023 000 euroa
Markkinaoikeus	14 henkilötyövuotta	976 000 euroa
Vakuutus oikeus	102 henkilötyövuotta	5 781 000 euroa
Korkein hallinto-oikeus	98 henkilötyövuotta	8 256 000 euroa

Oikeusturva toteutuu hallintotuomioistuinten kautta kustannustehokkaasti. Siihen vaikuttavat muutosäännösten vähäisyys hallintolainkäytössä, hallintolainkäyttölain (26.7.1996/586) 33 §:n mukainen tuomioistuimen aktiivinen prosessinjohto ja asioiden selvittämisvelvollisuus sekä se, että hallintotuomioistuimissa oikeudenkäyntimenettely on pääasiassa kirjallista. Hallintotuomioistuinten asiakkaat pystyvät useimmiten ajamaan asiaansa ilman ostettuja tai valtion tarjoamia oikeuspalveluja. Oikeusturvan saatavuus hallintoasioissa on taattu pienellä kuluriskillä.

Hallintotuomioistuinten menojen suhde valtiontalouden oikeusturvakustannuksiin korostuu, kun tarkasteluun otetaan mukaan julkisen oikeusavun kustannukset valtiolle. Esimerkiksi Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisemassa oikeusapu-uudistuksen seurantatutkimuksen I osaraportissa (Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 211) on tietoja toteutuneiden toimenpiteiden määristä. Hallinto- tai erityistuomioistuimissa asiointi on suhteellisen harvinaista, sillä niiden toimenpiteiden osuus on kaksi prosenttia kaikista oikeusaputoimistojen toimenpiteistä.

Kansalainen kokee lainkäytön oikeudenmukaiseksi, kun lainsäädäntöä ja muita oikeuslähteitä sovelletaan tuomioistuinten ratkaisutoiminnassa ammattitaidolla. Hallintotuomioistuinten

yleensä kirjallisessa prosessissa korostuu lisäksi päätösten hyvän perustelemisen tarve. Suullisten käsittelyjen määrän lisääminen on silti tavoiteltavaa, sillä ne usein tuovat tarvittavaa lisäselvitystä.

Yhteiskunnan oikeudellistuminen, säädösten lisääntyminen sekä EY-oikeuden kasvava vaikutus aiheuttavat sen, että hallintotuomioistuimilta haetaan oikeusturvaa yhä vaikeammissa oikeudellisissa kysymyksissä. Hallintotuomioistuinten henkilöstön täydennyskoulutukseen tulisi saada lisää resursseja, jotta oikeusturvan laatu säilyisi nykyisellä tasolla.

Hallintotuomioistuinten päätökset ovat tärkeitä paitsi oikeudenkäyntien asianosaisille, myös yleisemmin, koska ne vaikuttavat laajalti yhteiskunnan toiminta- ja kilpailukykyyn. Hallintotuomioistuinten toimintaympäristöä selostetaan jäljempänä luvussa "2 Toimintaympäristö".

Oikeudenkäyntien joutuisuus on hallintotuomioistuinten toiminnassa yksi keskeisimmistä laatutekijöistä. Hallintotuomioistuinten toiminnan suuri yhteiskunnallinen vaikuttavuus luo osaltaan tarvetta nykyistä lyhemmille käsittelyajoille. Ohessa ovat keskimääräiset käsittelyajat vuonna 2004 ratkaistuissa asioissa.

Hallinto-oikeudet	8,8 kuukautta
Markkinaoikeus	5,0 kuukautta
Vakuutus oikeus	13,1 kuukautta
Korkein hallinto-oikeus	11,9 kuukautta

Hallintotuomioistuimet kehittävät jatkuvasti ja monin tavoin ratkaisutoimintansa tehokkuutta. Niiden ratkaisukokoonpanoja voidaan joissakin yksittäisissä asiaryhmissä tehdä joustavammiksi. Sen sijaan keinoksi säästää yleensä toiminnan kustannuksia ratkaisukokoonpanojen pienentäminen sopii huonosti. Hallintotuomioistuimet ovat muutoksenhakutuomioistuimia, eivätkä ne käsittele yksinkertaisia ensi asteen rekisteröimisasioita tai muita vastaavia hakemusasioita. Liian pienet ratkaisukokoonpanot voisivat vaarantaa oikeusturvaa ja yleistä luottamusta hallintotuomioistuinten ratkaisutoimintaan.

Hallintotuomioistuimissa on viime vuosina pyritty kehittämään niiden päätösten ymmärrettävyyttä ja seikkaperäisyyttä. Päätösten perustelemista ei voida vähentää esimerkiksi tehokkuustavoitteiden vuoksi. Kysymys on hallintolainkäytön ja oikeusturvan laadusta.

Kun otetaan huomioon päätösten sisällölliset laatuvaatimukset sekä tarve lisätä suullisten käsittelyjen ja katselmusten järjestämistä, ilman voimavarojen lisäämistä käsittelyajat hallintotuomioistuimissa saattavat pidentyä nykyisestä.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Muutokset yhteiskunnassa. Valtioneuvosto antoi 18.11.2004 eduskunnalle tulevaisuusselonteon, joka käsitteli Suomen väestökehitystä, väestöpolitiikkaa ja varautumista ikärakenteen muutokseen. Talouden globalisaatio ja väestön ikääntyminen muodostavat Suomen kaksoishaasteen. Selonteon mukaan 65 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa yli 600 000 hengellä vuoteen 2030 mennessä. Samalla lasten ja työikäisten määrä vähenee.

Väestön ikärakenteen muutos vaikuttaa talouskehitykseen ja työllisyyteen. Sillä on mittavia julkistaloudellisia seurauksia ja se muuttaa hyvinvointipolitiikan painopisteitä. Väestörakenteen muutokset edellyttävät myös jatkuvaa lainsäädännön uudistamista, minkä seurauksena hallintotuomioistuinten ratkaistavaksi tulee hyvinvointiyhteiskunnan perusteita koskevia sosiaali- ja terveydenhuollon kysymyksiä.

Hallintotuomioistuinten antamilla päätöksillä on suuri merkitys yksilöille esimerkiksi mielenterveys-, ulkomaalais-, sosiaali- ja toimeentuloturva-asioissa. Hallintotuomioistuimissa käsiteltävillä asioilla on lisäksi usein laajoja yhteiskunnallisia ja kansantaloudellisia vaikutuksia.

Maankäytön suunnittelua ja rakentamista sekä liikenneyhteyksien ja tietojärjestelmien muodostamista koskevien valitusten ratkaisemisella on vaikutuksia työllisyyteen. Esimerkkinä voidaan mainita Vuosaaren satamahankkeeseen liittyneet kaava-, lunastus-, ympäristölupa-, vesi- ja tiesuunnitelma-asiat. Vuosaaren satama on myös esimerkki siitä, miten monia erilaisia lupajärjestelmiä suuriin rakennushankkeisiin liittyy. Yhteiskunnan ja elinkeinoelämän kannalta tärkeä asiaryhmä on lisäksi muodostumassa niin sanotun IPPC-direktiivin (neuvoston direktiivi 96/61/EY ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi) alaan kuuluvista suurten teollisten laitosten ympäristöluvista, joita koskeva siirtymäaika päättyi vuonna 2004.

Hallintotuomioistuinten veroasioissa antamat päätökset vaikuttavat veronsaajien eli valtion ja kuntien talouteen. Toisaalta veroasiassa annetulla päätöksellä voi olla useiden miljoonien eurojen vaikutus veronmaksajan talouteen. Lukumääräisesti paljon valituksia ovat viime vuosina aiheuttaneet muun muassa autoverotus, erityisalojen työntekijöiden verovapaata ateriakorvausta vastaavat vähennykset sekä ulkomailta eläketuloa saaneiden verovelvollisten sairausvakuutus- ja kansaneläkemaksut. Veroasioissa valitetaan yleisiin hallintotuomioistuihin. Myös julkisia hankintoja koskevat ratkaisut vaikuttavat välittömästi taloudelliseen toimintaan. Niissä ensimmäisenä tuomioistuinasteena on markkinaoikeus.

Suomen hallintotuomioistuinten päätöksillä saattaa olla myös Euroopan laajuista vaikutusta, kuten on korkeimman hallinto-oikeuden 22.12.2004 antamalla vuosikirjaratkaisulla KHO:2004:117. Siinä korkein hallinto-oikeus totesi, että Suomessa yleisesti verovelvollinen osingonsaaja oli oikeutettu yhtiöveron hyvitykseen toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon sijoittautuneen yhtiön maksaman osingon perusteella.

EY-oikeus. Euroopan unionissa laadittuja säädöksiä ja niihin perustuvaa kansallista lainsäädäntöä sovelletaan pääosin hallintoviranomaisissa, joten EY-oikeuden

tulkintakysymykset yleensä ohjautuvat hallintotuomioistuimiin. Sovellettavan oikeuden kansainvälistyminen lisää muutenkin tarvetta täydennyskoulutukseen hallintotuomioistuimissa.

Suomesta lähetettiin sen kymmenenä ensimmäisenä EU-jäsenyyssuotena 37 ennakkoratkaisupyynnön Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen. Niistä yli puolet liittyi hallintolainkäyttöön. Vuosien 1995–2004 ennakkoratkaisupyynnöistä lähetti korkein hallinto-oikeus kaksitoista (C-412/96, C-237/97, C-513/99, C-9/00, C-101/00, C-114/01, C-15/01 ja C-113/01, C-244/02, C-319/02, C-365/02, C-184/04, C-520/04), Kuopion hallinto-oikeus yhden (C-136/00), Helsingin hallinto-oikeus yhden (C-398/03), Ahvenanmaan hallintotuomioistuin yhden (C-42/02), vakuutus-oikeus yhden (C-351/00), entinen Uudenmaan lääninoikeus kaksi (C-213/96, C-233/97) sekä entinen Lapin lääninoikeus yhden (C-389/99). Lisäksi samalla ajanjaksolla esimerkiksi maaseutuelinkeinojen valituslautakunta lähetti yhden (yhdistetty asia C-9/97 ja C-118/97), tarkastuslautakunta yhden (C-333/00) sekä entinen kilpailuneuvosto yhden (C-18/01).

Lainsäädännön sektorivalmistelu. Valtion ja kuntien hallinnossa sovellettavia säädöksiä muutetaan jatkuvasti, minkä vuoksi hallintotuomioistuimet joutuvat koko ajan ratkaisemaan uudentyyppisiä oikeusriitoja ja arvioimaan hallintoviranomaisten päätösten lainmukaisuutta. Hallinnossa sovellettavan lainsäädännön korkea laatu ja selkeys vähentäisivät tarvetta hakea muutosta hallintotuomioistuimilta. Vastaavasti hallintopäätösten hyvä perustelevuus vähentää muutoksenhaun tarvetta. Esimerkiksi pienissä kunnissa voi kuitenkin henkilöstön vähyden vuoksi olla vaikeuksia löytää erityisosaamista monimutkaistuvan lainsäädännön soveltamiseen esimerkiksi sosiaaliasioissa, julkisissa hankinnoissa tai ympäristöasioissa.

Valtion talousarviossa tuomioistuinten toimintamenot ovat oikeusministeriön pääluokassa. Hallintotuomioistuimissa kuitenkin sovelletaan suurimmalta osin lakeja, joita ei ole valmisteltu oikeusministeriössä, vaan muissa ministeriöissä, lähinnä kauppa- ja teollisuusministeriössä, liikenne- ja viestintäministeriössä, maa- ja metsätalousministeriössä, opetusministeriössä, sisäasiainministeriössä, sosiaali- ja terveysministeriössä, työministeriössä, valtiovarainministeriössä ja ympäristöministeriössä. Myös viranomaiset, joiden päätöksiin haetaan muutosta hallintotuomioistuimilta, ovat enimmäkseen muiden ministeriöiden kuin oikeusministeriön hallinnonalalla sekä kunnallishallinnossa.

Yksityiset muutoksenhakijat sekä valtion ja kuntien viranomaiset tarvitsevat hyvin perusteltuja ja joutuisasti annettuja hallintotuomioistuinten päätöksiä esimerkiksi julkisia hankintoja koskeissa asioissa kauppa- ja teollisuusministeriön sektorilla, toimeentuloturvasasioissa sosiaali- ja terveysministeriön sektorilla, veroasioissa valtiovarainministeriön sektorilla sekä kaava-asioissa ympäristöministeriön sektorilla.

Kun hallintotuomioistuinten soveltama aineellinen normisto valmistellaan useissa eri ministeriöissä, lainvalmistelussa on vaikeuksia kokonaisuutena arvioida, mitä vaikutuksia uudella lainsäädännöllä tulee olemaan hallintotuomioistuinten toimintaan. Jos säädökset valmistellaan sektorikohtaisesti ilman riittävää selvitystä toimeenpanon ja muutoksenhakujärjestelmän edellyttämistä voimavaroista, lainsäätäjän tahto voi jäädä toteutumatta.

Valtiontilintarkastajat antoivat eduskunnalle 10.12.2004 päivätyn kertomuksen vuodelta 2003,

jossa käsiteltiin muun muassa hallinto-oikeuksien toimintaa. Kannanotossaan valtiontilintarkastajat toteavat:

"Substanssilainsäädäntöä muutettaessa on uudistettu myös muutoksenhakua koskevia säännöksiä ilman, että riittävästi olisi selvitetty muutoksen vaikutusta muutoksenhakuinstanssin toimintamahdollisuuksiin. Valtiontilintarkastajat korostavat, että jatkossa kun substanssilainsäädännössä ratkaistaan kysymystä muutoksenhakuoikeuden laajuudesta, on otettava huomioon muutoksenhakuinstanssien todelliset toimintamahdollisuudet."

Yhtenä esimerkkinä sektorikohtaisesta lainvalmistelusta on 1.1.2000 voimaan tullut, ympäristöministeriössä valmisteltu maankäyttö- ja rakennuslaki (5.2.1999/132). Uudistuksen myötä suurimmassa osassa kaava-asioita ensi vaiheen muutoksenhaku siirtyi alueellisiin hallinto-oikeuksiin. Ennen uudistusta kuntien kaavapäätöksiin oli yleensä haettu muutosta valtion hallintoviranomaisilta, ympäristöministeriöltä ja alueellisilta ympäristökeskuksilta. Maankäyttö- ja rakennuslaki toi alueellisiin hallinto-oikeuksiin uuden, yhteiskunnallisesti ja kansantaloudellisesti tärkeän asiaryhmän. Alueellisille hallinto-oikeuksille ei kuitenkaan osoitettu lisäresursseja, joiden tarve oli laskettu sinänsä hyvin valmistellussa hallituksen esityksessä, koska hallintotuomioistuinten resursseista huolehtiminen ei kuulunut lakiesityksen valmistelleen ympäristöministeriön vastualueeseen.

Maankäyttö- ja rakennuslakiuudistus on esimerkki myös siitä, miten ensi vaiheen muutoksenhakua hallintoviranomaisten päätöksistä on pääperiaatteiden mukaisesti keskitetty vähitellen alueellisiin hallinto-oikeuksiin sen sijaan, että korkein hallinto-oikeus toimisi ensimmäisenä ja ainoana muutoksenhakutuomioistuimena. Tästä kehittämistavoitteesta vallitsee laaja yhteisymmärrys.

Hallintotuomioistuinjärjestelmän riittävistä resursseista on kannettu huolta myös eduskunnassa. Eduskunta hyväksyi 22.12.2004 valtion talousarvion vuodelle 2005 (HE 151/2004 vp). Lakivaliokunta antoi talousarvioesityksestä 15.10.2004 päivätyn lausuntonsa (LaVL 18/2004 vp). Lausunnossaan lakivaliokunta esitti, että vuoden 2005 talousarviossa hallinto-oikeuksille osoitettaisiin lisää henkilövoimavaroja.

Ministeriöiden valmisteluvastuun rajat ylittävään näkökulmaan kiinnitettiin huomiota myös esityksessä, jonka korkein hallinto-oikeus teki 10.3.2003 valtioneuvostolle hallintolainkäyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi. Siinä esitettiin muutoksia 49 lakiin useiden eri ministeriöiden hallinnonaloilla. Korkeimman hallinto-oikeuden esityksen pohjalta valmisteltu hallituksen esitys eräiksi hallintolainkäyttöä koskevan lainsäädännön muutoksiksi (HE 112/2004 vp) annettiin eduskunnalle vuonna 2004.

Seuraavassa on mainittu esimerkkeinä eräiden ministeriöiden hallinnonaloilta viimeaikaisia säädösuudistuksia, jotka vaikuttavat hallintotuomioistuinten toimintaan.

Sisäasiainministeriö

Uusi ulkomaalaislaki (30.4.2004/301) tuli voimaan 1.5.2004. Sillä kumottiin aikaisempi ulkomaalaislaki. Ulkomaalaisviraston päätöksistä valitetaan yleisiin hallintotuomioistuimiin. Uudessa ulkomaalaislaissa muun muassa laajennettiin ulkomaalaisen muutoksenhakumahdollisuus koskemaan lähes kaikkia

oleskelulupapäätöksiä. Työnantaja sai oikeuden valittaa hallinto-oikeuteen työntekijän oleskelulupa-asiassa. Ulkomaalaisvirasto sai mahdollisuuden hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta alueellisen hallinto-oikeuden päätökseen, jolla Ulkomaalaisviraston päätös on kumottu tai sitä on muutettu. Perhesiteen perusteella myönnettävien oleskelulupien osalta tarkennettiin säännöksiä toimivaltaisesta hallinto-oikeudesta.

Valtiovarainministeriö

Eduskunta hyväksyi 30.6.2004 yritys- ja pääomaverouudistukseen (HE 92/2004 vp) sisältyvät lakimuutokset, jotka tulevat aiheuttamaan verotuksessa paljon uusia soveltamistilanteita. Veroasioissa korostuu EY-oikeus, ja etenkin välittömässä verotuksessa on kasvanut Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ennakkoratkaisujen merkitys.

Opetusministeriö

Kirkkolain muutos (30.12.2003/1274) tuli voimaan 1.1.2004. Valitustie menee yleisiin hallintotuomioistuihin. Kirkkolain muutoksella ohjattiin ensi asteen muutoksenhaku tuomiokapitulien sijasta alueellisiin hallinto-oikeuksiin. Siten niissä asioissa korkein hallinto-oikeus ei enää ole ensimmäinen tuomioistuinaste.

Liikenne- ja viestintäministeriö

Uusi viestintämarkkinalaki (23.5.2003/393) tuli voimaan 25.7.2003. Viestintämarkkinalain nojalla annettuihin päätöksiin haetaan muutosta asiasta riippuen joko yleisiltä hallintotuomioistuimilta tai markkinaoikeudelta.

Kauppa- ja teollisuusministeriö

Päästökauppalaki (30.7.2004/683) tuli voimaan 4.8.2004. Päästökauppalain nojalla valtioneuvosto myönsi 21.12.2004 laitoskohtaiset päästöoikeudet vuosille 2005–2007. Päätös perustui kansalliseen jakosuunnitelmaesitykseen, jonka Euroopan komissio oli hyväksynyt 20.10.2004. Päästökauppalain nojalla annettuihin päätöksiin haetaan muutosta yleisiltä hallintotuomioistuimilta.

Laki sähkömarkkinalain muuttamisesta (21.12.2004/1172) tuli voimaan 27.12.2004. Laki maakaasumarkkinalain muuttamisesta (30.12.2004/1293) tuli voimaan 1.1.2005. Lainmuutoksen mukaan maakaasumarkkinaviranomainen vahvistaa maakaasuverkkopalvelujen hinnoittelussa noudatettavat laskentamenetelmät ennen niiden käyttöönottoa. Sekä sähkö- että maakaasumarkkinalain nojalla annettuihin päätöksiin haetaan muutosta asiasta riippuen joko yleisiltä hallintotuomioistuimilta tai markkinaoikeudelta.

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti 1.10.2003 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella julkisista hankinnoista annetun lain (23.12.1992/1505) ja sen nojalla annettujen asetusten uudistamista. Työryhmän 15.11.2004 päivätty muistio on lausuntokierroksella. Lakia julkisista hankinnoista sovelletaan markkinaoikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Sosiaali- ja
terveysministeriö

Työeläkeuudistus tuli voimaan 1.1.2004. Siinä painottui ammatillisen kuntoutuksen merkitys (HE 154/2003 vp yksityisten alojen työeläkelainsäädännön muuttamiseksi). Samassa yhteydessä laajennettiin mahdollisuutta hakea kuntoutusratkaisuihin muutosta vakuutusoikeudelta.

Työeläkejärjestelmien uudistukset tulivat voimaan 1.1.2005. Samoin 1.1.2005 tuli lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa voimaan vakuutuslaitosten täyskustannusvastuuta koskeva uudistus. Sekä eläke- että tapaturmavakuutusasioissa etuuspäätöksiin haetaan lautakuntavaiheiden jälkeen muutosta vakuutusoikeudelta.

Hoitotakuuta koskevat lait tulivat voimaan 1.3.2005 (HE 77/2004 vp laeiksi kansanterveyslain ja erikoissairaanhoidon lain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta). Eräiden pitkäaikaisesti työttöminä olleiden henkilöiden eläketuesta annettu laki tulee voimaan 1.5.2005.

Ympäristöministeriö

Laki vesienhoidon järjestämisestä (30.12.2004/1299) tuli voimaan 31.12.2004. Sillä ja eräillä muilla säädösmuutoksilla toimeenpantiin vuonna 2000 annettua vesiensuojelua Euroopan unionissa yhtenäistävää vesipolitiikan puitedirektiiviä (neuvoston direktiivi 2000/60/EY). Uudistuksessa säädettiin muun muassa vesien luokittelusta, vesien tilan yleisistä tavoitteista ja vesien tilaan vaikuttavien tekijöiden selvittämisestä, eri viranomaisten tehtävistä ja siitä miten vesien hoidon suunnittelu järjestetään sekä kansalaisten ja eri tahojen osallistumisesta suunnitteluun. Vesiasioissa haetaan muutosta yleisiltä hallintotuomioistuimilta.

3 HALLINTOTUOMIOISTUINJÄRJESTELMÄ

Oikeusturva hallintoasioissa

Perustuslain mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimpinä tuomioistuimina korkein hallinto-oikeus ja korkein oikeus. Yleisiä hallintotuomioistuimia ovat korkein hallinto-oikeus ja alueelliset hallinto-oikeudet. Yleisiä tuomioistuimia ovat korkein oikeus, hovioikeudet ja kärjäoikeudet. Tuomiovaltaa erikseen määrätyillä toimialoilla käyttävistä erityistuomioistuimista säädetään lailla.

Perustuslain oikeusvaltioperiaatteen mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava lakia. Takeena sille, että julkista valtaa myös käytännössä käytetään lainmukaisesti, on mahdollisuus hakea muutosta hallintopäätöksiin hallintotuomioistuimissa. Hallintolainkäytön kautta yksilöt, yritykset ja muut yksityisoikeudelliset yhteisöt voivat saada oikeusturvaa, mutta tietyissä asiaryhmissä myös hallintoviranomaisella on valitusoikeus toisen hallintoviranomaisen päätökseen.

Pääsääntönä on, että hallintoviranomaisen päätöksestä valitustie menee yleiseen alueelliseen hallintotuomioistuimeen. Tietyissä asiaryhmissä muutosta haetaan kuitenkin erityistuomioistuimelta tai valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusta edeltää usein hallinnollinen oikaisumenettely.

Yleisen muutoksenhakuoikeuden periaatteet ovat osaltaan selityksenä sille, että kansainvälisten ihmisoikeussopimusten vaatimukset oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja oikeusturvan edellytyksistä ovat Suomessa täyttyneet pääosin ilman suuria järjestelmän muutoksia.

Hallintotuomioistuinjärjestelmästä on kaavio liitteessä numero 1.

Alueelliset hallinto-oikeudet

Yleisiä alueellisia hallintotuomioistuimia ovat Helsingin, Hämeenlinnan, Kouvolan, Kuopion, Oulun, Rovaniemen, Turun ja Vaasan hallinto-oikeudet. Vuonna 1955 perustetuista lääninoikeuksista sekä vesiylioikeudesta muodostetut hallinto-oikeudet aloittivat toimintansa 1.11.1999. Niiden toimintaa säätelee hallinto-oikeuslaki (26.3.1999/430).

Ahvenanmaan maakunnassa yleisenä alueellisena hallintotuomioistuimena on Ahvenanmaan hallintotuomioistuin. Laki Ahvenanmaan hallintotuomioistuimesta (28.6.1994/547) tuli voimaan 1.10.1994. Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen antamiin päätöksiin voidaan hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta ja sen toiminta kuuluu perustuslaissa asetettuun korkeimman hallinto-oikeuden valvontavelvollisuuden piiriin. Ahvenanmaan hallintotuomioistuin toimii kuitenkin Ahvenanmaan kärjäoikeuden yhteydessä.

Hallinto-oikeuksien tuomiopiirit muodostuvat yhdestä tai useammasta maakuntajakolain (11.12.1997/1159) mukaisesta maakunnasta. Tietyissä asiaryhmissä alueellisenkin hallinto-oikeuden tuomiopiirinä voi olla koko valtio. Esimerkiksi Helsingin hallinto-oikeuteen on

keskitetty kaikki arvonlisäveroa, tulleja ja valmisteveroa koskevat asiat sekä turvapaikka-asiat. Vastaavasti muutoksenhaku vesilain (19.5.1961/264) ja ympäristönsuojelulain (4.2.2000/86) mukaisista lupa- ja velvoittamispäätöksistä on keskitetty Vaasan hallinto-oikeuteen. Ahvenanmaan maakunta kuuluu kuitenkin useimmissa näistäkin asiaryhmistä Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen tuomiopiiriin.

Hallinto-oikeuksien tuomiopiirit on merkitty karttaan liitteessä numero 2.

Markkinaoikeus

Markkinaoikeus on erityistuomioistuin, jonne on keskitetty kilpailunrajoituksista annetussa laissa (27.5.1992/480), julkisista hankinnoista annetussa laissa, eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetussa laissa (28.12.2001/1528) sekä muissa laeissa markkinaoikeuden toimivaltaan säädettyt asiat.

Markkinaoikeuden toimintaa säätelee markkinaoikeuslaki (28.12.2001/1527). Se tuli voimaan 1.3.2002, jolloin markkinaoikeus aloitti toimintansa.

Kilpailu- ja hankinta-asioissa noudatetaan menettelysäännöksenä kilpailunrajoituslain ja hankintalain ohella hallintolainkäyttölakia. Markkinaoikeuden päätöksiin kilpailu- ja hankinta-asioissa haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Markkinaoikeudellisissa asioissa menettelysäännöksinä noudatetaan lakia eräiden markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä sekä oikeudenkäymiskaarta (1.1.1734/4). Markkinaoikeuden päätöksiin markkinaoikeudellisissa asioissa haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen, jos korkein oikeus myöntää valitusluvan.

Vakuutus oikeus

Vakuutus oikeus on erityistuomioistuin, jonne on keskitetty muun muassa työeläke- ja muut ansioeläkeasiat, kansaneläkeasiat, työtapaturma-asiat, työttömyysturva-asiat, sotilasvamma-asiat, rikosvahinkoasiat, asumistukiasiat, opintotukiasiat, vammaistukiasiat, kuntoutusasiat sekä lapsen ja eläkkeensaajan hoitotukiasiat.

Vakuutus oikeus muodostettiin vuonna 1942 annetulla lailla aikaisemmin toimineesta vakuutusneuvostosta. Nykyinen vakuutus oikeus laki (21.2.2003/132) tuli voimaan 1.5.2003.

Muutoksenhakuasiat sosiaalivakuutusperusteisissa toimeentuloturva-asioissa käsitellään vakuutus oikeudessa, kun taas sosiaalihuolto perusteisissa toimeentuloturva-asioissa muutosta haetaan yleisiltä hallintotuomioistuimilta. Valitukset, jotka kohdistuvat kuntien viranomaisten tekemiin päätöksiin sosiaalihuoltoasioissa, esimerkiksi perustoimeentuloturva- eli toimeentulotukiasioissa ja vammaispalveluasioissa, käsitellään yleisissä hallintotuomioistuimissa.

Vakuutus oikeus toimii käsittelemissään asioissa ylimpänä muutoksenhakuelimenä. Etuuksia myöntävien laitosten ja yhtiöiden päätöksiin haetaan muutosta ensin muutoksenhakulautakunnilta, joita ovat eläkelautakunta, valtion eläkelautakunta, kuntien

eläkelautakunta, tarkastuslautakunta, tapaturmalautakunta, työttömyysturvautakunta ja opintotukilautakunta.

Vakuutusoikeuden lainkäytössä sovelletaan hallintolainkäyttölakia. Vakuutusoikeus voi poistaa lainvoimaisen ratkaisunsa, mutta muutoin ylimääräinen muutoksenhaku vakuutusoikeuden antamista ratkaisuista on ohjattu pääosin korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tietyissä tapaturma-asioissa on mahdollisuus hakea valituslupaa korkeimmalta oikeudelta. Niissä asioissa myös ylimääräinen muutoksenhaku on ohjattu korkeimpaan oikeuteen.

Korkein hallinto-oikeus

Perustuslain mukaan korkein hallinto-oikeus käyttää ylintä tuomiovaltaa hallintolainkäyttöasioissa. Korkein hallinto-oikeus valvoo lainkäyttöä omalla toimialallaan. Se voi myös tehdä valtioneuvostolle esityksiä lainsäädäntötoimeen ryhtymisestä.

Korkein hallinto-oikeus on perustettu lailla 22.7.1918/74, ja se aloitti toimintansa 2.9.1918.

Valtaosa korkeimman hallinto-oikeuden käsittelemistä asioista koskee alueellisten hallinto-oikeuksien antamia päätöksiä. Joidenkin hallintoviranomaisten päätöksistä valitetaan kuitenkin suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Esimerkiksi valtioneuvoston ja ministeriön päätöksistä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, mutta vain sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Myös eräiden lautakuntien päätöksiin voidaan hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Tällaisia lautakuntia, joissa prosessisäännöksenä on hallintolainkäyttölaki, ovat maaseutuelinkeinojen valituslautakunta maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla sekä patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunta kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla. Lisäksi korkeimmalta hallinto-oikeudelta haetaan muutosta valtiovarainministeriön hallinnonalalla toimivien keskusverolautakunnan ja virkamieslautakunnan päätöksiin.

Valtaosassa korkeimman hallinto-oikeuden käsittelemistä asiaryhmistä ei ole valituslupajärjestelmää. Merkittävimmät asiaryhmät, joissa niitä koskevien lakien mukaan on haettava valituslupaa, ovat veroasiat, ulkomaalaisasiat ja toimeentulotukiasiat. Perusteet valituslupien myöntämiselle on kuitenkin säädetty sellaisiksi, että muutoksenhausta korkeimpaan hallinto-oikeuteen ei muodostu pelkkää prejudikaatti- eli ennakkopäätösjärjestelmää.

4 RESURSSIT JA TOIMINTA

4.1 HALLINTOTUOMIOISTUINTEN RESURSSIT VUODELLE 2004

Valtion talousarvio 2004. Eduskunta hyväksyi 19.12.2003 valtion talousarvion vuodelle 2004. Varsinaisen talousarvion loppusumma oli 37 065 miljoonaa euroa, josta oikeusministeriön hallinnonalan (pääluokka 25) osuus oli 671 miljoonaa euroa. Tuomioistuinten (luku 25.10) osuus oli 219 miljoonaa euroa, joka oli 0,6 prosenttia valtion talousarvion määrärahoista ja 33 prosenttia oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoista.

Valtion talousarviossa vuodelle 2004 oli korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenoja varten momentti 25.10.22, jolle myönnettiin 8 412 000 euroa. Korkeimman oikeuden toimintamenoja varten oli momentti 25.10.21. Muiden tuomioistuinten kuin korkeimman hallinto-oikeuden ja korkeimman oikeuden toimintamenot olivat vuoden 2004 talousarviossa vielä samassa momentissa 25.10.23. Jotta eduskunta voisi nykyistä paremmin arvioida, paljonko toimiva hallintotuomioistuinjärjestelmä edellyttää resursseja, tulisi valtion talousarvioesityksissä olla muiden hallintotuomioistuinten toimintamenoja varten oma momenttinsa, johon sisältyisivät alueellisten hallinto-oikeuksien, markkinaoikeuden ja vakuutusosoikeuden toimintamenot. Vuoden 2005 talousarviossa oli käyttösuunnitelma alueellisten hallinto-oikeuksien, markkinaoikeuden ja vakuutusosoikeuden toimintamenoille.

Oikeudenkäyntimaksut tai muut maksut, joita tuomioistuimet perivät tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain (26.7.1993/701) perusteella, eivät tule tuomioistuinten omaan käyttöön.

Toteutuneet toimintamenot 2004. Vuonna 2004 alueellisten hallinto-oikeuksien toteutuneet toimintamenot olivat 26 023 000 euroa, markkinaoikeuden 976 000 euroa, vakuutusosoikeuden 5 781 000 euroa ja korkeimman hallinto-oikeuden 8 256 000 euroa.

Hallintotuomioistuinten toteutuneet toimintamenot vuonna 2004 olivat yhteensä 41 036 000 euroa eli 6,2 prosenttia oikeusministeriön hallinnonalan (tilivirastot 150 Oikeusministeriö ja 151 Rikosseuraamusvirasto) toimintamenoista, joiden yhteismäärä oli 661 776 000 euroa.

Tuomioistuinten käyttämien toimitilojen vuokrat sisältyvät tuomioistuinten toimintamenoihin, mutta vuokrasopimukset on tehty oikeusministeriön ja eri vuokranantajien välillä.

Tuomioistuimissa käytetyn tietotekniikan ja tuomioistuinten henkilöstön täydennyskoulutuksen aiheuttamista menoista suuri osa ei sisälly tuomioistuinten toimintamenoihin, vaan oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksen ja vastaavasti oikeusministeriön oikeushallinto-osaston koulutusyksikön toimintamenoihin.

Hallintotuomioistuinten toteutuneet toimintamenot (1000 euroa)

								Osuus kokonais- menoista	
2001	2002	Muutos 02-01	2003	Muutos 03-02	2004	Muutos 04-03	2001	2004	
Hallintotuomioistuimet yhteensä									
Palkat	29 588	32 087	8 %	33 058	3 %	34 389	4 %	85 %	84 %
Toimitilavuokrat	3 166	3 511	11 %	3 656	4 %	4 054	11 %	9 %	10 %
Investoinnit	93	291	213 %	192	-34 %	180	-6 %	0 %	0 %
Muut menot	2 001	2 445	22 %	2 406	-2 %	2 413	0 %	6 %	6 %
Yhteensä	34 848	38 334	10 %	39 312	3 %	41 036	4 %	100 %	100 %
Korkein hallinto-oikeus									
Palkat	5 885	6 353	8 %	6 343	0 %	6 607	4 %	82 %	80 %
Toimitilavuokrat	818	830	1 %	838	1 %	1 008	20 %	11 %	12 %
Investoinnit	12	15	21 %	119	690 %	9	-92 %	0 %	0 %
Muut menot	442	646	46 %	669	4 %	631	-6 %	6 %	8 %
Yhteensä	7 157	7 843	10 %	7 968	2 %	8 256	4 %	100 %	100 %
Hallinto-oikeudet									
Palkat	19 356	20 675	7 %	21 418	4 %	22 222	4 %	86 %	85 %
Toimitilavuokrat	1 853	1 976	7 %	2 070	5 %	2 299	11 %	8 %	9 %
Investoinnit	50	143	188 %	48	-66 %	150	213 %	0 %	1 %
Muut menot	1 279	1 334	4 %	1 370	3 %	1 352	-1 %	6 %	5 %
Yhteensä	22 537	24 128	7 %	24 906	3 %	26 023	4 %	100 %	100 %
Markkinaoikeus									
	(2001 markkina- tuomioistuin)								
Palkat	206	627	204 %	673	7 %	731	9 %	80 %	75 %
Toimitilavuokrat	28	150	428 %	168	12 %	169	1 %	11 %	17 %
Investoinnit	0	97	#####	7	-93 %	0	-94 %	0 %	0 %
Muut menot	24	132	460 %	70	-47 %	76	7 %	9 %	8 %
Yhteensä	258	1 006	290 %	918	-9 %	976	6 %	100 %	100 %
Vakuutusosikeus									
Palkat	4 141	4 432	7 %	4 624	4 %	4 828	4 %	85 %	84 %
Toimitilavuokrat	466	555	19 %	581	5 %	578	0 %	10 %	10 %
Investoinnit	31	36	16 %	18	-49 %	20	8 %	1 %	0 %
Muut menot	257	334	30 %	297	-11 %	355	20 %	5 %	6 %
Yhteensä	4 896	5 357	9 %	5 520	3 %	5 781	5 %	100 %	100 %

Henkilöresurssit. Vuonna 2004 hallintotuomioistuinten toteutuneet henkilöresurssit olivat noin 641 henkilötyövuotta (lisäystä noin 5 henkilötyövuotta verrattuna vuoteen 2003). Niistä alueellisten hallinto-oikeuksien osuus oli 427,4 henkilötyövuotta (lisäystä 1,4 htv), markkinaoikeuden 13,9 henkilötyövuotta (lisäystä 0,9 htv), vakuutusosasto-oikeuden 101,9 henkilötyövuotta (lisäystä 2,9 htv) ja korkeimman hallinto-oikeuden 97,6 henkilötyövuotta (vähennystä 0,4 htv).

Hallintotuomioistuinten kaikista toteutuneista 641 henkilötyövuodesta kohdistui tuomarinvirkoihin 207 henkilötyövuotta, esittelijänvirkoihin ja vastaaviin virkoihin 197 henkilötyövuotta sekä muihin virkoihin 237 henkilötyövuotta.

Hallintotuomioistuimissa oli 191 vakinaista tuomarin virkaa vuonna 2004.

4.2 HALLINTOTUOMIOISTUINTEN TAVOITTEET VUODELLE 2004

Perustuslaki. Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Hallintotuomioistuinten tavoitteena on tuottaa oikeusturvaa perustuslain mukaisesti.

Valtion talousarvio 2004. Valtion talousarviossa vuodelle 2004 tuomioistuinten toimintamenoja koskevassa osassa todetaan, että tuomioistuimissa ratkaistavien asioiden käsittelyaikoja lyhennetään ja käsittelyaikojen tuomioistuinkohtaisia eroja vähennetään. Hallintotuomioistuimissa erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnan tai alueiden kehittämisen kannalta merkittävien päätösten käsittelyaikoihin.

Neuvottelut oikeusministeriön kanssa. Helsingin hallinto-oikeus, Hämeenlinnan hallinto-oikeus, Kouvolan hallinto-oikeus, Kuopion hallinto-oikeus, Oulun hallinto-oikeus, Rovaniemen hallinto-oikeus, Turun hallinto-oikeus, Vaasan hallinto-oikeus, markkinaoikeus, vakuutusosasto-oikeus ja korkein hallinto-oikeus kävivät syksyllä 2003 kukin erikseen oikeusministeriön kanssa niin sanotun tulosneuvottelun. Neuvottelussa sovittiin kyseisen tuomioistuimen resursseista vuodelle 2004 sekä arvioitiin, minkä määrän asioita se ratkaisee vuonna 2004. Jäljempänä tilastotaulukoissa mainitut etukäteisarviot vuoden 2004 toiminnasta perustuvat näihin erillisiin neuvotteluihin ja ne poikkeavat tavoitteista, jotka ovat valtion talousarviossa vuodelle 2004.

4.3 ALUEELLISET HALLINTO-OIKEUDET

Resurssit. Vuonna 2004 alueellisten hallinto-oikeuksien toteutuneet toimintamenot olivat 26 miljoonaa euroa. Toimintamenoista palkkamenojen osuus oli 85 prosenttia ja toimitilojen vuokrien osuus 9 prosenttia.

Hallinto-oikeuksissa oli 147 vakinaista tuomarin virkaa vuonna 2004.

Vuonna 2004 alueellisten hallinto-oikeuksien toteutuneet henkilöresurssit olivat yhteensä 427 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosista kohdistui tuomarinvirkoihin 156 henkilötyövuotta, esittelijänvirkoihin 130 henkilötyövuotta ja muihin virkoihin 141 henkilötyövuotta.

Tavoitteet. Valtion vuoden 2004 talousarviossa hallinto-oikeuksien osalta tavoitteena oli työmenetelmiä ja henkilöstörakennetta kehittämällä lisätä ratkaisukapasiteettia ja lyhentää käsittelyaikoja. Lisäksi tavoitteena oli vanhojen, yli vuoden vireillä olleiden asioiden osuuden ja hallinto-oikeuskohtaisten käsittelyaikaerojen supistaminen nykyisestä. Tavoitteena vuonna 2004 ratkaistujen asioiden keskimääräiseksi käsittelyajaksi oli 8,5 kuukautta ja taloudellisuuden tunnusluvuksi 1 232 euroa / ratkaistu asia.

Ratkaistut asiat. Vuonna 2004 alueelliset hallinto-oikeudet ratkaisivat 21 101 lainkäyttöasiaa.

Ratkaisuista noin 21 prosenttia johti muutoksenhaun kohteena olleen päätöksen muuttamiseen tai päätöksen palauttamiseen päätöksen tehneelle viranomaiselle. Tutkimatta jätettiin noin 10 prosenttia asioista.

Vuonna 2004 hallinto-oikeuksissa ratkaistujen asioiden keskimääräiseksi käsittelyajaksi muodostui 8,8 kuukautta (9,4 kuukautta vuonna 2003). Käsittelyajat vaihtelivat huomattavasti eri hallinto-oikeuksien välillä. Lyhin ratkaistujen asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 6,1 kuukautta (7,0 kuukautta vuonna 2003) ja pisin 12,3 kuukautta (11,6 kuukautta vuonna 2003).

Vuoden 2004 valtion talousarviossa tarkoitettuja yhteiskunnan tai alueiden kehittämisen kannalta merkittäviä päätöksiä ovat usein ne alueellisten hallinto-oikeuksien päätökset, joissa sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslakia. Vuonna 2004 rakennus- ja ympäristöasioissa annettujen päätösten keskimääräiseksi käsittelyajaksi muodostui 10,3 kuukautta (10,8 kuukautta vuonna 2003). Vuonna 2004 ratkaistujen kaava-asioiden keskimääräiseksi käsittelyajaksi muodostui 12,6 kuukautta, poikkeuslupa-asioiden 9,7 kuukautta ja rakennuslupa-asioiden 7,9 kuukautta.

Ratkaistujen sosiaali- ja terveydenhuoltoasioiden käsittelyaika oli keskimäärin 5,4 kuukautta. Välitöntä verotusta koskevissa asioissa keskimääräinen käsittelyaika oli 13,2 kuukautta. Kunnallisasioissa keskimääräinen käsittelyaika oli 10,4 kuukautta. Ulkomaalaisasioiden käsittelyaika oli keskimäärin 8,9 kuukautta. Muiden asioiden keskimääräinen käsittelyaika oli 7,9 kuukautta.

Vuonna 2004 ratkaistuista asioista 40 prosentissa käsittelyaika oli alle 6 kuukautta (37 prosentissa vuonna 2003). Vanhoja, yli vuoden vireillä olleita asioita oli 27 prosenttia ratkaistuista asioista (29 prosenttia vuonna 2003).

Helsingin hallinto-oikeudessa vuonna 2004 ratkaistujen turvapaikka-asioiden keskimääräiseksi käsittelyajaksi muodostui 11,2 kuukautta. Ratkaistuissa arvonlisäverotusta koskevissa asioissa keskimääräinen käsittelyaika oli 14,7 kuukautta sekä tulli- ja valmisteverotusasioissa 11,9 kuukautta. Vaasan hallinto-oikeudessa vuonna 2004 ratkaistuissa vesiasioissa keskimääräiseksi käsittelyajaksi muodostui 11,0 kuukautta ja ympäristölupa-asioissa 9,8 kuukautta. Näissä asiaryhmissä oikeudenkäynnit on keskitetty Helsingin ja Vaasan hallinto-oikeuksiin.

Hallinto-oikeuksien taloudellisuuden tunnusluku oli 1 233 euroa / ratkaistu asia.

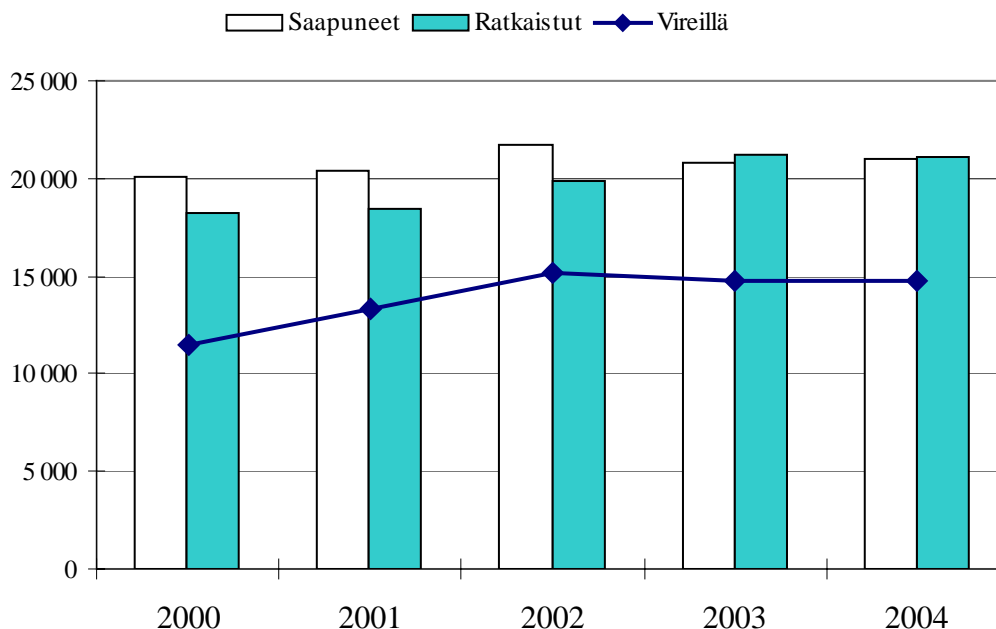
Saapuneet asiat. Vuonna 2004 hallinto-oikeuksiin saapui 21 049 uutta lainkäyttöasiaa. Saapuneista asioista 30 prosenttia oli sosiaaliasioita, 19 prosenttia veroasioita, 12 prosenttia rakennus- ja ympäristöasioita sekä 10 prosenttia ulkomaalaisasioita. Rakennus- ja ympäristöasioiden sekä ulkomaalaisasioiden määrä kasvoi, kun taas veroasioiden määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna.

Siirtyneet asiat. Hallinto-oikeuksissa oli 31.12.2004 vireillä 14 726 lainkäyttöasiaa.

Suulliset käsittelyt, katselmukset ja tarkastukset. Vuonna 2004 hallinto-oikeudet järjestivät suullisen käsittelyn 384 asiassa sekä toimittivat katselmuksen 80 asiassa ja tarkastuksen 46 asiassa.

Ahvenanmaan hallintotuomioistuin. Tunnusluvut Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen toiminnasta sisältyvät Ahvenanmaan käräjäoikeuden tietoihin yleisten tuomioistuinten toimintakertomuksessa. Vuonna 2004 Ahvenanmaan hallintotuomioistuin ratkaisi 113 lainkäyttöasiaa ja sinne saapui uusia lainkäyttöasioita 108. Ahvenanmaan hallintotuomioistuimessa oli 31.12.2004 vireillä 38 lainkäyttöasiaa. Ahvenanmaan hallintotuomioistuimessa työskentelee yksi hallintotuomari. Ratkaisukokoonpanojen muut jäsenet ovat Ahvenanmaan käräjäoikeuden tuomareita.

Hallinto-oikeuksien asiamäärät 2000 - 2004

Hallinto-oikeudet yht.	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Henkilöstömäärä (htv)	432	426	427,5	+ 1	428	0 %

Hallinto-oikeudet yht.	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Toimintamenot (1000 euroa)	24 128	24 883	26 023	+ 5 %	26 032	0 %

Hallinto-oikeudet yht.	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Ratkaistut	19 842	21 236	21 101	- 1 %	20 300	+ 4 %
Saapuneet	21 714	20 836	21 049	+ 1 %	21 110	0 %
Vireillä 31.12.2004	15 202	14 784	14 726	0 %	15 594	- 6 %

Hallinto-oikeudet yht.	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Tuottavuus (ratkaisua/htv)	46	50	49	- 1 %	47	+ 4 %
Taloudellisuus (euroa/ ratk. asia)	1 216	1 172	1 233	+ 5 %	1 282	- 4 %

Hallinto-oikeudet yht.	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Keskimääräinen käsittelyaika (kuukausia)	8,0	9,4	8,8	- 0,6	8,5	+ 0,3

Hallinto-oikeuksittaiset tunnusluvut vuodelta 2004 ovat liitteenä numero 3.

Hallinto-oikeuksittaiset tiedot vuonna 2004 ratkaistujen asioiden keskimääräisistä käsittelyajoista pääasiaryhmittäin ovat liitteenä numero 4.

4.4 MARKKINAOIKEUS

Resurssit. Vuonna 2004 markkinaoikeuden toteutuneet toimintamenot olivat 1 miljoona euroa. Toimintamenoista palkkamenojen osuus oli 75 prosenttia ja toimitilojen vuokrien osuus 17 prosenttia.

Markkinaoikeudessa oli 5 vakinaista tuomarin virkaa vuonna 2004.

Vuonna 2004 markkinaoikeuden toteutuneet henkilöresurssit olivat yhteensä 14 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosista kohdistui tuomarinvirkoihin 6 henkilötyövuotta, valmistelutehtävissä toimivien virkoihin 3 henkilötyövuotta ja muihin virkoihin 5 henkilötyövuotta.

Tavoitteet. Valtion vuoden 2004 talousarviossa markkinaoikeuden osalta tavoitteena vuonna 2004 ratkaistujen asioiden keskimääräiseksi käsittelyajaksi oli 5 kuukautta ja taloudellisuuden tunnusluvuksi 4 600 euroa / ratkaistu asia.

Ratkaistut asiat. Vuonna 2004 markkinaoikeus ratkaisi 263 lainkäyttöasiaa.

Ratkaistuista asioista 245 eli 93 prosenttia koski julkisia hankintoja. Niistä 38 prosentissa hakemus hyväksyttiin ja 35 prosentissa hylättiin. Tutkimatta jätettiin 9 prosenttia asioista ja 18 prosenttia raukesi. Vuonna 2004 markkinaoikeus antoi 5 päätöstä kilpailunrajoitusasioissa ja 13 päätöstä markkinaoikeudellisissa asioissa.

Vuonna 2004 ratkaistujen asioiden keskimääräiseksi käsittelyajaksi muodostui 5,0 kuukautta (3,8 kuukautta vuonna 2003). Julkisia hankintoja koskeneiden asioiden keskimääräiseksi käsittelyajaksi muodostui 4,5 kuukautta (2,8 kuukautta vuonna 2003). Kilpailunrajoitusasioissa keskimääräinen käsittelyaika oli 15 kuukautta (14 kuukautta vuonna 2003). Markkinaoikeudellisissa asioissa keskimääräiseksi käsittelyajaksi muodostui 8,2 kuukautta (7,5 kuukautta vuonna 2003).

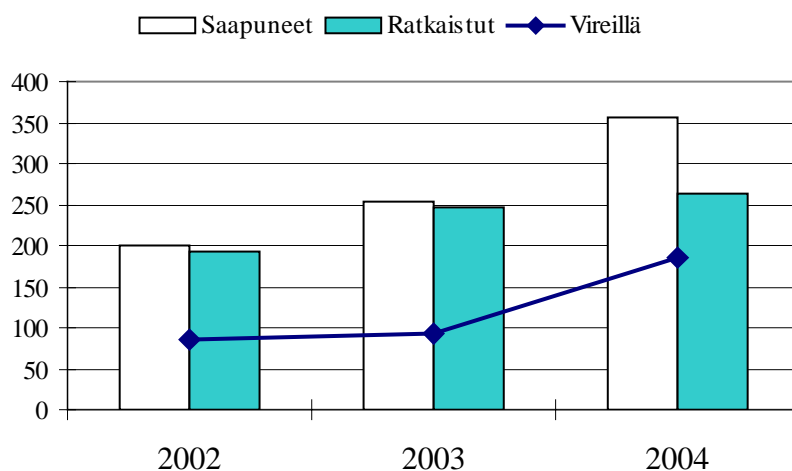
Taloudellisuuden tunnusluku oli 3 712 euroa / ratkaistu asia.

Saapuneet asiat. Vuonna 2004 markkinaoikeuteen saapui 356 uutta lainkäyttöasiaa. Lisäys kohdistui etenkin julkisia hankintoja koskeviin hakemuksiin, mutta kasvua oli muissakin asiaryhmissä.

Siirtyneet asiat. Markkinaoikeudessa oli 31.12.2004 vireillä 185 lainkäyttöasiaa.

Suulliset käsittelyt ja pääkäsittelyt. Vuonna 2004 markkinaoikeus järjesti julkisia hankintoja koskevissa asioissa 2 suullista käsittelyä. Markkinaoikeudellisissa asioissa, joissa prosessisäännöksenä on oikeudenkäymiskaari, pidettiin 7 valmisteluistuntoa ja 9 pääkäsittelyä.

Markkinaoikeuden asiamäärät 2002 - 2004

Markkinaoikeus	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Henkilöstömäärä (htv)	12	13	14	+ 1	13	+ 1

Markkinaoikeus	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Toimintamenot (1000 euroa)	1 006	914	976	+ 7 %	950	+ 3 %

Markkinaoikeus	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Ratkaistut	192	247	263	+ 6 %	230	+ 14 %
Saapuneet	199	253	356	+ 41 %	250	+ 42 %
Vireillä	86	92	185	+ 101 %	112	+ 65 %
31.12.2004						

Markkinaoikeus	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Tuottavuus (ratkaisua/htv)	16	19	19	- 2 %	18	+ 6 %
Taloudellisuus (euroa/ ratk. asia)	5 242	3 699	3 712	0 %	4 130	- 10 %

Markkina- oikeus	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Keskimääräinen käsittelyaika (kuukausia)	5,3	3,8	5,0	+ 1,2	5	0 %

4.5 VAKUUTUSOIKEUS

Resurssit. Vuonna 2004 vakuutusoikeuden toteutuneet toimintamenot olivat 6 miljoonaa euroa. Toimintamenoista palkkamenojen osuus oli 84 prosenttia ja toimitilojen vuokrien osuus 10 prosenttia.

Vakuutusoikeudessa oli 18 vakinaista tuomarin virkaa vuonna 2004.

Vuonna 2004 vakuutusoikeuden toteutuneet henkilöresurssit olivat yhteensä 102 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosista kohdistui tuomarinvirkoihin 23 henkilötyövuotta, esittelijänvirkoihin 29 henkilötyövuotta ja muihin virkoihin 50 henkilötyövuotta.

Tavoitteet. Valtion vuoden 2004 talousarviossa vakuutusoikeuden osalta tavoitteena vuonna 2004 ratkaistujen asioiden keskimääräiseksi käsittelyajaksi oli 11 kuukautta ja taloudellisuuden tunnusluvuksi 492 euroa / ratkaistu asia.

Ratkaistut asiat. Vuonna 2004 vakuutusoikeus ratkaisi 10 234 lainkäyttöasiaa.

Ratkaistuista 8 345 valitusasiasta noin 16 prosentissa muutettiin alemman asteen päätöstä. Päätöksen poistamista tarkoittavia hakemuksia ratkaistiin 1 873. Niistä hyväksyttiin noin 77 prosenttia. Muutoksenhakemus jätettiin tutkimatta noin 2 prosentissa ratkaistuista asioista.

Vuonna 2004 vakuutusoikeudessa ratkaistujen asioiden keskimääräiseksi käsittelyajaksi muodostui 13,1 kuukautta (12,6 kuukautta vuonna 2003). Asumistukiasioissa keskimääräinen käsittelyaika oli 11,4 kuukautta, kansaneläkeasioissa 11,6 kuukautta, opintotukiasioissa 12,5 kuukautta, rikosvahinkoasioissa 15,6 kuukautta, sotilasvamma-asioissa 11,2 kuukautta, työtapaturma-asioissa 15,2 kuukautta, työeläkeasioissa 13,1 kuukautta ja työttömyysturva-asioissa 12,8 kuukautta.

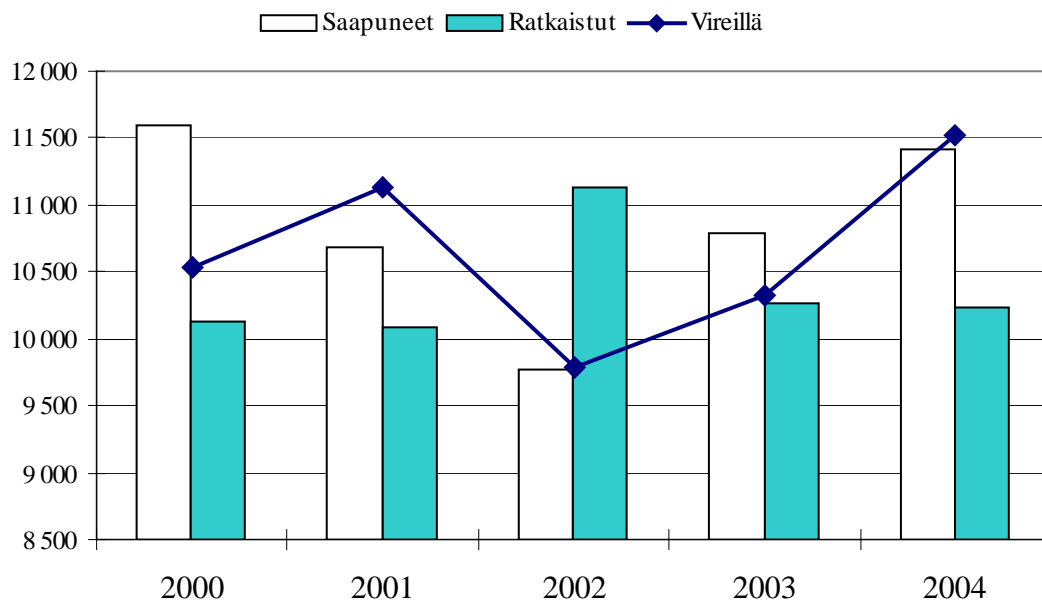
Taloudellisuuden tunnusluku oli 565 euroa / ratkaistu asia.

Saapuneet asiat. Vuonna 2004 vakuutusoikeuteen saapui 11 411 uutta lainkäyttöasiaa. Eniten kasvua oli kansaneläke-, työeläke- ja työttömyysturva-asioissa. Opintotukiasioiden määrä sen sijaan väheni.

Siirtyneet asiat. Vakuutusoikeudessa oli 31.12.2004 vireillä 11 526 lainkäyttöasiaa.

Suulliset käsittelyt. Vuonna 2004 vakuutusoikeus järjesti suullisen käsittelyn 33 asiassa.

Vakuutusoikeuden asiamäärät 2000 - 2004

Vakuutus-oikeus	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Henkilöstö-määrä (htv)	103	99	102	+ 3	99	+ 3

Vakuutus-oikeus	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Toiminta-menot (1000 euroa)	5 357	5 516	5 781	+ 5 %	5 870	- 2 %

Vakuutus-oikeus	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Ratkaistut	11 128	10 259	10 234	0 %	11 800	- 13 %
Saapuneet	9 777	10 782	11 411	+ 6 %	11 800	- 3 %
Vireillä	9 791	10 330	11 526	+ 12 %	10 330	+ 12 %
31.12.2004						

Vakuutus-oikeus	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Tuottavuus (ratkaisua/htv)	108	103	100	- 3 %	119	- 16 %
Taloudellisuus (euroa/ ratk. asia)	481	538	565	+ 5 %	497	+ 14 %

Vakuutus-oikeus	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Keskimääräinen käsittelyaika (kuukausia)	13,8	12,6	13,1	+ 0,5	11,5	+ 1,6

4.6 KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Resurssit. Vuonna 2004 korkeimman hallinto-oikeuden toteutuneet toimintamenot olivat 8 miljoonaa euroa. Toimintamenoista palkkamenojen osuus oli 80 prosenttia ja toimitilojen vuokrien osuus 12 prosenttia.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli 21 vakinaista tuomarin virkaa vuonna 2004.

Vuonna 2004 korkeimman hallinto-oikeuden toteutuneet henkilöresurssit olivat yhteensä 98 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosista kohdistui tuomarinvirkoihin 22 henkilötyövuotta, esitteljänvirkoihin 35 henkilötyövuotta ja muihin virkoihin 41 henkilötyövuotta.

Tavoitteet. Valtion vuoden 2004 talousarviossa arvioitiin, että vuonna 2004 korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuu noin 4 000 asiaa ja että tavoitteena on ratkaista sama määrä asioita. Tavoitteena vuonna 2004 ratkaistujen asioiden keskimääräiseksi käsittelyajaksi oli 8 kuukautta.

Ratkaistut asiat. Vuonna 2004 korkein hallinto-oikeus ratkaisi 3 848 lainkäyttöasiaa.

Ratkaistuista asioista oli valitus- ja valituslupa-asioita 3 621. Loput 227 ratkaistua asiaa olivat hakemusasioita. Ratkaistuista asioista 68 prosentissa muutoksenhaun alaista päätöstä ei muutettu, 15 prosentissa sen lopputulosta ei muutettu ja 12 prosentissa muutoksenhaun alaista päätöstä muutettiin tai asia palautettiin alemmalle viranomaiselle. Muutoksenhakemus jätettiin tutkimatta 5 prosentissa ratkaistuista asioista.

Ratkaistuista 3 621 valitus- ja valituslupa-asiasta noin 60 prosentissa korkein hallinto-oikeus antoi aineellisoikeudellisen asiaratkaisun. Ratkaistuista 1 406 valituslupa-asiasta noin 17 prosentissa valituslupahakemus hyväksyttiin.

Vuonna 2004 korkein hallinto-oikeus julkaisi ratkaisuselosteet 124 vuosikirjapäätöksestä.

Lisäksi korkein hallinto-oikeus julkaisi kotisivuillaan lyhyitä ratkaisuselosteita muista kuin vuosikirjaan valituista päätöksistä.

Vuonna 2004 korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistujen asioiden keskimääräiseksi käsittelyajaksi muodostui 11,9 kuukautta (11,0 kuukautta vuonna 2003).

Vuoden 2004 valtion talousarviossa tarkoitettuja yhteiskunnan tai alueiden kehittämisen kannalta merkittäviä päätöksiä ovat usein ne korkeimman hallinto-oikeuden päätökset, joissa sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslakia. Vuonna 2004 rakentamis- ja kaavoitusasioissa annettujen päätösten keskimääräiseksi käsittelyajaksi muodostui 10,1 kuukautta (14,0 kuukautta vuonna 2003). Ratkaistujen ympäristö- ja vesiasioiden keskimääräiseksi käsittelyajaksi muodostui 18,2 kuukautta (16,5 kuukautta vuonna 2003).

Taloudellisuuden tunnusluku oli 2 145 euroa / ratkaistu asia.

Saapuneet asiat. Vuonna 2004 korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui 3 719 uutta lainkäyttöasiaa. Saapuneista lainkäyttöasioista 2 101 oli valitusasioita (56,5 prosenttia) ja 1 378 valituslupa-asioita (37,0 prosenttia). Hakemusasioita eli lähinnä purkuhakemuksia saapui 240 (6,5 prosenttia).

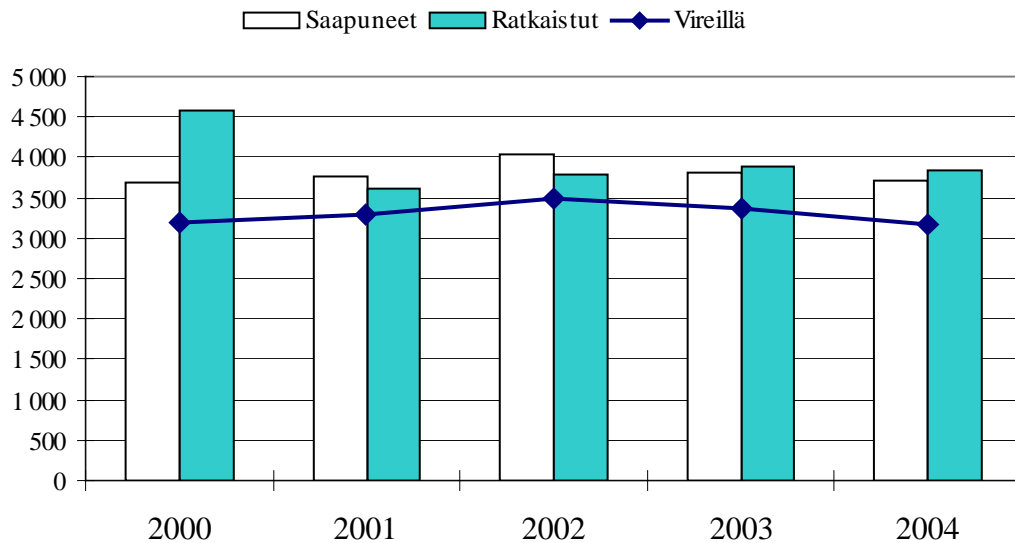
Saapuneissa valitus- ja valituslupa-asioissa suurimpia kokonaisuuksia olivat rakentamis-, kaavoitus-, ympäristö-, vesi-, liikenne- ja tieasiat (26 prosenttia), veroasiat (21 prosenttia) sekä sosiaali-, terveydenhoito- ja sairaanhoitoasiat (19 prosenttia). Suuria asiaryhmiä olivat myös ulkomaalaisasiat (11 prosenttia) sekä kunnallis- ja virkamiesasiat (7 prosenttia). Saapuneiden asioiden asiaryhmittäisissä määrissä ei tapahtunut suuria muutoksia.

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen vuonna 2004 saapuneista lainkäyttöasioista 3 135 eli noin 84 prosenttia koski yleisten alueellisten hallintotuomioistuinten antamia päätöksiä. Lainkäyttöasioita, jotka koskivat markkinaoikeuden antamia päätöksiä, saapui 63. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapui 5 purkuasiaa, jotka koskivat vakuutus oikeuden antamia päätöksiä. Valtioneuvoston ja ministeriöiden päätöksiä koskeneita lainkäyttöasioita saapui 100.

Siirtyneet asiat. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli 31.12.2004 vireillä 3 167 lainkäyttöasiaa.

Suulliset käsittelyt ja katselmukset. Vuonna 2004 korkein hallinto-oikeus järjesti 2 suullista käsittelyä ja toimitti 2 katselmusta.

Korkeimman hallinto-oikeuden asiamäärät 2000 - 2004

Korkein hallinto-oikeus	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Henkilöstömäärä (htv)	99	98	98	0 %	102	- 4 %

Korkein hallinto-oikeus	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Toimintamenot (1000 euroa)	7 843	7 968	8 256	+ 4 %	8 412	- 2 %

Korkein hallinto-oikeus	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Ratkaistut	3 778	3 879	3 848	-1 %	4 000	- 4 %
Saapuneet	4 036	3 806	3 719	-2 %	4 000	- 7 %
Vireillä	3 486	3 372	3 167	-6 %	3 372	- 6 %
31.12.2004						

Korkein hallinto-oikeus	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Tuottavuus (ratkaisua/hvt)	38	40	39	- 1 %	39	0 %
Taloudellisuus (euroa/ ratk. asia)	2 076	2 054	2 145	+ 4 %	2 103	+ 2 %

Korkein hallinto-oikeus	Toteutunut 2002	Toteutunut 2003	Toteutunut 2004	Vertailu v:een 2003	Arvio 2004	2004 toteutunut suhteessa arvioon
Keskimääräinen käsittelyaika (kuukausia)	11,2	11,0	11,9	+ 0,9	8	+ 3,9

4.7 LAADUNHALLINTA

Eduskunta hyväksyi 22.12.2004 valtion talousarvion vuodelle 2005. Talousarviossa todetaan sivulla 102 (Pääluokka 25, luku 10, Tuomioistuinelaitos, Selvitysosa):

"Tuomioistuinten tulosoajasta lainkäytön laadullisten tavoitteiden määrittelyn ja arvioinnin osalta kehitetään. Yleisten tuomioistuinten osalta tämä toteutetaan korkeimman oikeuden ja hovioikeuksien yhteistyönä. Hallintolainkäytön arviointia ja siihen liittyvää vuorovaikutusta hallintotuomioistuinten välillä kehitetään korkeimman hallinto-oikeuden asettaman työryhmän esittämien suuntaviivojen mukaisesti."

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle laiksi valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta (HE 56/2003 vp) todetaan sivuilla 43 ja 44:

"Tulosohjausta ja tilinpäätösraportointia koskevilla säännöksillä ei muutettaisi viranomaisten välistä toimivallanjakoa eikä varsinkaan puututtaisi esimerkiksi tuomioistuinten ja syyttäv viranomaisten perustuslain mukaiseen riippumattomuuteen. Oikeushoidossa tulosoajauksen kohteena eivät ole yksittäiset tuomioistuinratkaisut tai syyttäjien syyteharkinta eikä tulosoajauksessa ole lupa puuttua oikeusviranomaisten tuomiovallan käyttöön tai syyteharkintaan. Tilinpäätösraportoinnissa ei siten myöskään ryhdyttäisi arvioimaan tai seuraamaan esimerkiksi yksittäisen tuomioistuinratkaisun yhteiskunnallista vaikuttavuutta tai laatua. Tulosoajauksen ja tilinpäätösraportoinnin kohteena sen sijaan on valtion varojen käyttö oikeushallinnon ja oikeushoidon tehtäviin. Erityisesti tulosoajauksen kohteena voi olla ja tuleekin olla oikeushallinnon tehtävä luoda puitteet tehokkaasti toimivalle oikeushoidolle. Oikeussuojan saatavuus ja oikeussuojan saamisen tehokkuus ovat indikaattoreita oikeusvaltion tilasta ja samalla keskeisiä oikeushallinnon yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita siltä osin kuin on kyse puitteiden luomisesta. Tuomioistuimilla ja syyttäjälaitoksella on myös hallinnollisia tehtäviä sekä lisäksi vastuuta oikeushallinnon järjestämisestä sekä oman työnsä johtamisesta ja organisoinnista. Nämä seikat kuuluvat riippumattomuuden estämättä tilivelvollisuuden piiriin. Laadunhallinnan ottaminen erityisesti tuloksellisuuden osa-alueeksi mahdollistaa myös muiden kuin määrällisten ja käsittelyaikaa koskevien seikkojen ottamisen huomioon

tulosohjauksessa sekä antaa mahdollisuuksia kehittää oikeuslaitosta koskevaa tuloksellisuusraportointia oikeusvaltion keskeisten institutionaalisten puitteiden ja menettelyiden järjestämisen onnistumista ja toimivuutta suhteessa kustannuksiin arvioivaksi raportointijärjestelmäksi."

Oikeusministeriön hallinnonalan tulosohjauksen ja suunnittelujärjestelmän kehittämistyöryhmän 28.10.2004 päivätyssä loppuraportissa mainitaan sivulla 21:

"Sektorineuvottelujen toteuttamisessa tuomioistuimissa on lähtökohdaksi otettava selkeästi se talousarviolaisakin todettu periaate, että tuomioistuimissa lainkäytön laadun ohjaus kuuluu tuomioistuinlaitokselle. Yleisissä tuomioistuimissa käräjäoikeuksien laadulliset kehittämistavoitteet linjattaisiin hovioikeuksien presidenttikokouksissa ja hovioikeuspiirikohtaisilla käräjäoikeuksien laatupäivillä. Hallintotuomioistuimissa vastaava menettely toteutuisi ylituomareiden kokouksissa."

Kuten tässä toimintakertomuksessa jäljempänä kohdassa "4.8 Hallintotuomioistuinten yhteistyö" kerrotaan, vuonna 2004 hallintotuomioistuinten yhteistyöprojektissa asetettiin työryhmä, jonka tehtävänä on selvittää, mitä laadullisia tekijöitä voidaan kaikki oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen seurata hallintotuomioistuinten toiminnassa. Mikäli vuoden 2005 aikana kyseisen työryhmän selvitystyö ja laatutekijöiden seuranta varten tarvittava järjestelmä valmistuvat sekä hallintotuomioistuinten päällikkötuomarit päättävät mahdollisista laatutavoitteista, laatutavoitteiden toteutumista voidaan seurata toimintavuodelta 2006.

On vaikeaa määritellä rajaa laadunhallinnalle ja normaalille toiminnan kehittämislle, jota hallintotuomioistuimissa on tehty jo pitkään. Laadunhallinnan voidaan kuitenkin katsoa sisältävän pitemmälle vietyä hyvien toiminta- ja työskentelytapojen määrittelemistä, tavoitteiden asettamista toiminta- ja työskentelytapojen kehittämislle sekä sen seuraamista, saavutetaanko tavoitteet. Kun hallintotuomioistuimet lisäävät yhteistyötään laadunhallinnassa, on samalla muistettava, että tuomioistuimet ovat myös oikeusasteellisesti riippumattomia. Muutoksenhakumahdollisuus korkeimpaan hallinto-oikeuteen takaa alueellisten hallinto-oikeuksien antamien lainkäyttöratkaisujen valtakunnallisen yhtenäisyyden.

4.8 HALLINTOTUOMIOISTUINTEN YHTEISTYÖ

Hallintolainkäytön organisaatio on viime vuosina uudistunut voimakkaasti. Sen vakaantuminen, perustuslaissa asetettu korkeimman hallinto-oikeuden valvontavelvollisuus sekä valtion tulosohjaus- ja tilivelvollisuus uudistus olivat taustalla, kun korkein hallinto-oikeus asetti keväällä 2004 projektin, jossa selvitettiin hallintotuomioistuinten yhteistyötä ja lainkäytön valvonnan kehittämistä korkeimman hallinto-oikeuden toimialalla.

Osana yhteistyöprojektia korkein hallinto-oikeus järjesti 15.11.2004 Helsingin yliopiston suuressa juhlasalissa Hallintotuomioistuinpäivän, johon kutsuttiin kaikki tuomarit ja esittelijät korkeimmasta hallinto-oikeudesta, alueellisista hallinto-oikeuksista, markkinaoikeudesta ja vakuutus-oikeudesta. Osallistujia oli 340. Korkein hallinto-oikeus on aikaisempina vuosina järjestänyt omissa tiloissaan vastaavan, mutta suppeamman neuvottelupäivän.

Projektin liittyi yhteistyöhön, jota on hallintolainkäytön alalla toimivien tuomioistuinten välillä tehty jo vuosikymmeniä. Projekti ei siten luonut kokonaan uutta yhteistoimintaa, vaan siinä selvitettiin minkälaisilla toimintamalleilla hallintotuomioistuinten yhteistyötä voitaisiin tulevaisuudessa lisätä, systematisoida ja syventää. Projektista laadittiin muistio, joka julkaistiin 22.12.2004 korkeimman hallinto-oikeuden kotisivuilla. Muistioon sisältyy kuvaus siitä, minkälainen vuotuinen tapahtumasarja hallintotuomioistuinten yhteistyöstä on muodostumassa.

Projektissa asetettiin jatkovalmistelua varten neljä työryhmää. Ensimmäinen työryhmä selvittää, mitä laadullisia tekijöitä voidaan kaikki oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen seurata hallintotuomioistuinten toiminnassa. Tällaisen laadullisen arvioinnin tuloksia hallintotuomioistuimet voivat hyödyntää toimintansa kehittämisessä. Lisäksi tällaisen laadullisen arvioinnin tulokset voidaan ottaa huomioon hallintotuomioistuinten resursseja koskevissa neuvotteluissa. Toinen työryhmä selvittää, millaisia valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2005 tarkoitettuja käsittelyaikataivoitteita voidaan kaikki oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen asettaa hallintotuomioistuinten toiminnassa. Kolmas työryhmä selvittää hallintotuomioistuinten koulutustarpeita sekä niiden koulutusyhteistyön kehittämistä ja lisäämistä. Neljäs työryhmä selvittää, miten korkeimmassa hallinto-oikeudessa voidaan lainkäyttöasioiden ratkaisemisen yhteydessä ja muilla tavoin kerätä aineistoa hallintotuomioistuinten päätöstoiminnan laadusta niiden toiminnan kehittämistä varten.

4.9 YLEISTEN HALLINTOTUOMIOISTUINTEN DIAARIUUDISTUS

Vuoden 2004 aikana valmistui yleisten hallintotuomioistuinten yhteinen diaarikaava, joka otettiin käyttöön 1.1.2005. Kun yleisten hallintotuomioistuinten eli alueellisten hallinto-oikeuksien ja korkeimman hallinto-oikeuden käsittelemiä lainkäyttöasioita on alettu diarioida yhdenmukaisesti, vastaisuudessa tulee olemaan nykyistä helpompaa seurata esimerkiksi jonkin tietyn asiaryhmän käsittelyaikoja yhteensä molemmissa tuomioistuinasteissa. Toisaalta uudistus vaikeuttanee aikaisempien vuosien tilastotietojen vertaamista tietoihin vuodelta 2005 ja sitä seuraavilta vuosilta.

5 ALLEKIRJOITUS

Tämän toimintakertomuksen sisältöä käsiteltiin 1.3.2005 päällikkötuomarikokouksessa, johon osallistuivat korkeimman hallinto-oikeuden presidentti sekä alueellisten hallinto-oikeuksien, markkinaoikeuden ja vakuutus-oikeuden ylituomarit.

Helsingissä 13.4.2005

Pekka Hallberg
Korkeimman hallinto-oikeuden presidentti

6 YHTEYSTIEDOT

Helsingin hallinto-oikeus

Ratapihantie 9, Helsinki
PL 120, 00521 Helsinki
Puhelin 010 36 42000
Telekopio 010 36 42079
Sähköposti helsinki.hao@om.fi
Kotisivut www.oikeus.fi

Oulun hallinto-oikeus

Isokatu 4, Oulu
PL 189, 90101 Oulu
Puhelin 010 36 42800
Telekopio 010 36 42841
Sähköposti oulu.hao@om.fi
Kotisivut www.oikeus.fi

Hämeenlinnan hallinto-oikeus

Raatihuoneenkatu 1, Hämeenlinna
PL 640, 13111 Hämeenlinna
Puhelin 010 36 64600
Telekopio 010 36 42269
Sähköposti hameenlinna.hao@om.fi
Kotisivut www.oikeus.fi

Rovaniemen hallinto-oikeus

Valtakatu 17, Rovaniemi
PL 8112, 96101 Rovaniemi
Puhelin 010 36 42900
Telekopio 010 36 42995
Sähköposti rovaniemi.hao@om.fi
Kotisivut www.oikeus.fi

Kouvolan hallinto-oikeus

Kauppalankatu 43 C, Kouvola
PL 401, 45101 Kouvola
Puhelin 010 36 42300
Telekopio 010 36 42350
Sähköposti kouvola.hao@om.fi
Kotisivut www.oikeus.fi

Turun hallinto-oikeus

Sairashuoneenkatu 2-4, Turku
PL 32, 20101 Turku
Puhelin 010 36 42400
Telekopio 010 36 42414
Sähköposti turku.hao@om.fi
Kotisivut www.oikeus.fi

Kuopion hallinto-oikeus

Maaherrankatu 21, Kuopio
PL 1744, 70101 Kuopio
Puhelin 010 36 42500
Telekopio 010 36 42501
Sähköposti kuopio.hao@om.fi
Kotisivut www.oikeus.fi

Vaasan hallinto-oikeus

Korsholmanpuistikko 43, Vaasa
PL 204, 65101 Vaasa
Puhelin 010 36 42611
Telekopio 010 36 42760
Sähköposti vaasa.hao@om.fi
Kotisivut www.oikeus.fi

Ålands förvaltningsdomstol

Torggatan 16, Mariehamn
PB 31, 22101 Mariehamn
Telefon 010 36 50265
Telefax 010 36 50252
E-post aland.fd@om.fi
Hemsidor www.oikeus.fi

Markkinaoikeus

Erottajankatu 1 - 3, Helsinki
PL 118, 00131 Helsinki
Puhelin 010 36 43300
Telekopio 010 36 43314
Sähköposti markkinaoikeus@om.fi
Kotisivut www.oikeus.fi/markkinaoikeus/

Vakuutusoiikeus

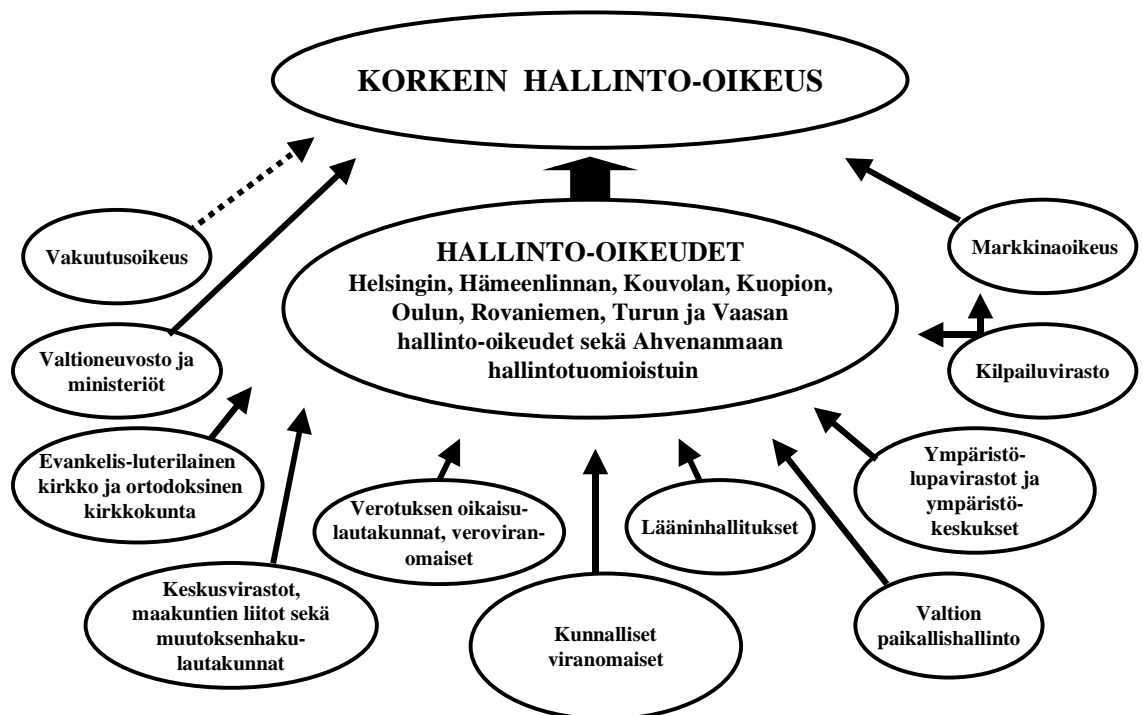
Lönnrotinkatu 13 C, Helsinki
PL 338, 00121 Helsinki
Puhelin 010 36 43200
Telekopio 010 36 43100
Sähköposti vakuutusoiikeus@om.fi
Kotisivut www.oikeus.fi/vakuutusoiikeus/

Korkein hallinto-oikeus

Unioninkatu 16, Helsinki
PL 180, 00131 Helsinki
Puhelin 010 36 40200
Telekopio 010 36 40382
Sähköposti korkein.hallinto-oikeus@om.fi
Kotisivut www.kho.fi

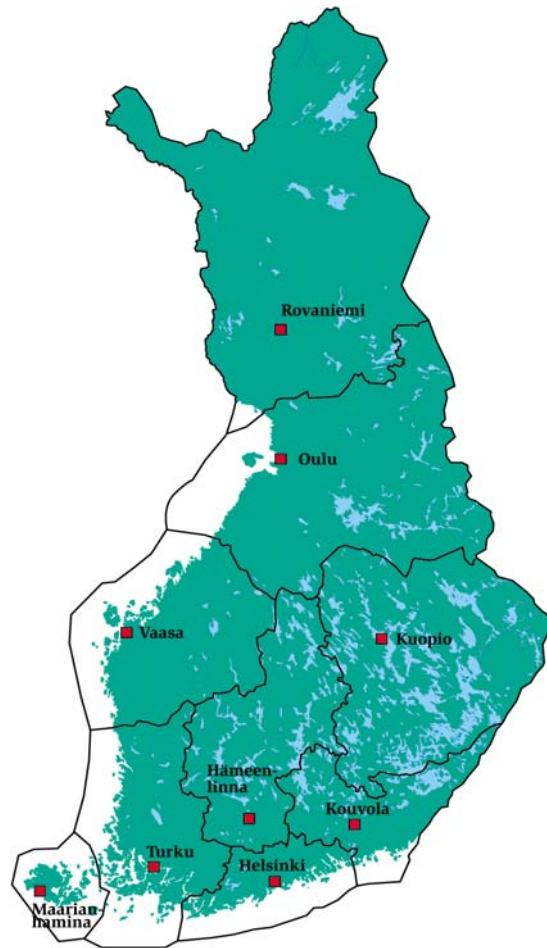
Liite 1

Kaavio hallintotuomioistuinjärjestelmästä

Liite 2

Alueellisten
hallinto-oikeuksien
tuomiopiirit

Liite 3

Hallinto-oikeuksien tunnuslukuja 2004

Tiedot Ahvenanmaan hallintotuomioistuimen toiminnasta sisältyvät pääosin yleisten tuomioistuinten ja työtuomioistuimen yhteiseen toimintakertomukseen.

	2000	2001	2002	2003	Tot. 2004	Vert. ed.	Arvio 2004	Tot./ arv.
Henkilöstömäärä (htv) yht.	411	427	432	426	427,2	1,1	427,5	-0,3
Helsingin hallinto-oikeus	126	131	134	132	133,5	1,7	133,0	0,5
Hämeenlinnan hallinto-oikeus	53	53	53	52	51,1	-1,0	50,5	0,6
Kouvolan hallinto-oikeus	23	26	28	30	31,1	1,2	30,5	0,6
Kuopion hallinto-oikeus	36	46	46	46	45,6	-0,4	46,0	-0,4
Oulun hallinto-oikeus	30	30	30	29	28,4	-0,1	28,0	0,4
Rovaniemen hallinto-oikeus	17	16	17	16	15,9	0,4	16,0	-0,1
Turun hallinto-oikeus	53	54	54	53	53,0	-0,3	52,5	0,5
Vaasan hallinto-oikeus	74	73	70	69	68,7	-0,3	71,0	-2,3
	2000	2001	2002	2003	Tot. 2004	Vert. ed.	Arvio 2004	Tot./ arv.
Toimintamenot (1000 €) yht.	20 929	22 537	24 128	24 883	26 021	5 %	26 032	0 %
Helsingin hallinto-oikeus	6 054	6 477	7 024	7 220	7 680	6 %	7 664	0 %
Hämeenlinnan hallinto-oikeus	2 745	2 854	3 016	3 111	3 146	1 %	3 190	-1 %
Kouvolan hallinto-oikeus	1 125	1 322	1 634	1 782	1 856	4 %	1 873	-1 %
Kuopion hallinto-oikeus	1 886	2 395	2 563	2 656	2 731	3 %	2 830	-3 %
Oulun hallinto-oikeus	1 481	1 556	1 635	1 637	1 713	5 %	1 655	4 %
Rovaniemen hallinto-oikeus	906	938	1 005	1 031	1 063	3 %	1 082	-2 %
Turun hallinto-oikeus	2 716	2 925	3 066	3 174	3 285	3 %	3 338	-2 %
Vaasan hallinto-oikeus	4 015	4 070	4 186	4 271	4 546	6 %	4 400	3 %
	2000	2001	2002	2003	Tot. 2004	Vert. ed.	Arvio 2004	Tot./ arv.
Ratkaistut asiat yht.	18 217	18 440	19 842	21 236	21 101	-1 %	20 300	4 %
Helsingin hallinto-oikeus	7 213	6 744	7 318	8 163	8 016	-2 %	7 500	7 %
Hämeenlinnan hallinto-oikeus	2 459	2 619	2 611	2 602	2 664	2 %	2 600	2 %
Kouvolan hallinto-oikeus	1 052	1 099	1 353	1 542	1 520	-1 %	1 550	-2 %
Kuopion hallinto-oikeus	1 771	2 299	2 124	2 297	2 504	9 %	2 350	7 %
Oulun hallinto-oikeus	1 201	1 096	1 262	1 266	1 258	-1 %	1 300	-3 %
Rovaniemen hallinto-oikeus	669	626	686	794	701	-12 %	700	0 %
Turun hallinto-oikeus	2 158	2 222	2 578	2 580	2 481	-4 %	2 400	3 %
Vaasan hallinto-oikeus	1 694	1 735	1 910	1 992	1 957	-2 %	1 900	3 %

	2000	2001	2002	2003	Tot. 2004	Vert. ed.	Arvio 2004	Tot./ arv.
Saapuneet asiat yht.	20 076	20 393	21 714	20 836	21 049	1 %	21 110	0 %
Helsingin hallinto-oikeus	7 637	7 373	8 040	8 171	8 317	2 %	8 100	3 %
Hämeenlinnan hallinto-oikeus	2 636	2 807	2 683	2 621	2 720	4 %	2 600	5 %
Kouvolan hallinto-oikeus	1 349	1 477	1 629	1 424	1 360	-4 %	1 450	-6 %
Kuopion hallinto-oikeus	2 361	2 303	2 313	2 318	2 402	4 %	2 300	4 %
Oulun hallinto-oikeus	1 300	1 278	1 340	1 221	1 287	5 %	1 300	-1 %
Rovaniemen hallinto-oikeus	669	686	808	717	739	3 %	700	6 %
Turun hallinto-oikeus	2 281	2 540	2 864	2 260	2 310	2 %	2 400	-4 %
Vaasan hallinto-oikeus	1 843	1 929	2 037	2 104	1 914	-9 %	2 260	-15 %
	2000	2001	2002	2003	Tot. 2004	Vert. ed.	Arvio 2004	Tot./ arv.
Vireillä 31.12.2004 yht.	11 440	13 340	15 202	14 784	14 726	0 %	15 594	-6 %
Helsingin hallinto-oikeus	4 750	5 318	6 033	6 021	6 322	5 %	6 621	-5 %
Hämeenlinnan hallinto-oikeus	1 596	1 784	1 851	1 882	1 935	3 %	1 882	3 %
Kouvolan hallinto-oikeus	838	1 242	1 518	1 404	1 254	-11 %	1 304	-4 %
Kuopion hallinto-oikeus	1 662	1 659	1 878	1 900	1 818	-4 %	1 850	-2 %
Oulun hallinto-oikeus	595	777	853	803	829	3 %	803	3 %
Rovaniemen hallinto-oikeus	245	300	416	338	375	11 %	338	11 %
Turun hallinto-oikeus	967	1 307	1 602	1 309	1 135	-13 %	1 309	-13 %
Vaasan hallinto-oikeus	787	953	1 051	1 127	1 058	-6 %	1 487	-29 %
	2000	2001	2002	2003	Tot. 2004	Vert. ed.	Arvio 2004	Tot./ arv.
Ratk. keskim. käs.a. (kk) yht.	6,5	8,0	8,0	9,4	8,8	-0,6	8,5	0,3
Helsingin hallinto-oikeus	7,2	8,8	8,3	10,3	9,3	-1,0	9	0,3
Hämeenlinnan hallinto-oikeus	7,2	8,3	7,4	8,7	9,0	0,3	8	1,0
Kouvolan hallinto-oikeus	6,5	9,2	11,0	11,6	12,3	0,7	10	2,3
Kuopion hallinto-oikeus	6,2	9,0	9,8	10,3	9,7	-0,6	9	0,7
Oulun hallinto-oikeus	5,4	6,4	7,6	8,1	7,7	-0,4	8,5	-0,8
Rovaniemen hallinto-oikeus	5,1	5,3	5,9	7,1	6,1	-1,0	7	-0,9
Turun hallinto-oikeus	5,4	5,9	7,0	8,4	7,0	-1,4	7,5	-0,5
Vaasan hallinto-oikeus	5,4	6,6	6,1	7,0	7,1	0,1	7,5	-0,4

Huom! Koska hallinto-oikeuksien asiaryhmien rakenteissa, niiden henkilöstörakenteissa ja niiden maksamien toimitilavuokrien suuruuksissa on eroja, alla olevat luvut toiminnan taloudellisuudesta ja tuottavuudesta eivät ole keskenään täysin vertailukelpoisia.

	2000	2001	2002	2003	Tot. 2004	Vert. ed.	Arvio 2004	Tot./ arv.
Taloudellisuus (€ratk. as) yht.	1 149	1 222	1 216	1 172	1 233	5 %	1 282	-4 %
Helsingin hallinto-oikeus	839	960	960	884	958	8 %	1 022	-6 %
Hämeenlinnan hallinto-oikeus	1 116	1 090	1 155	1 196	1 181	-1 %	1 227	-4 %
Kouvolan hallinto-oikeus	1 069	1 203	1 207	1 156	1 221	6 %	1 208	1 %
Kuopion hallinto-oikeus	1 065	1 042	1 207	1 156	1 091	-6 %	1 204	-9 %
Oulun hallinto-oikeus	1 233	1 420	1 295	1 293	1 362	5 %	1 273	7 %
Rovaniemen hallinto-oikeus	1 354	1 498	1 464	1 299	1 516	17 %	1 546	-2 %
Turun hallinto-oikeus	1 259	1 316	1 189	1 230	1 324	8 %	1 391	-5 %
Vaasan hallinto-oikeus	2 370	2 346	2 192	2 144	2 323	8 %	2 316	0 %
	2000	2001	2002	2003	Tot. 2004	Vert. ed.	Arvio 2004	Tot./ arv.
Tuottavuus (ratk.asiat/htv) yht.	44	43	46	50	49	-1 %	47	4 %
Helsingin hallinto-oikeus	57	52	55	62	60	-3 %	56	6 %
Hämeenlinnan hallinto-oikeus	46	50	49	50	52	4 %	51	1 %
Kouvolan hallinto-oikeus	46	42	48	52	49	-5 %	51	-4 %
Kuopion hallinto-oikeus	49	50	46	50	55	10 %	51	7 %
Oulun hallinto-oikeus	41	37	42	44	44	0 %	46	-5 %
Rovaniemen hallinto-oikeus	41	40	41	51	44	-14 %	44	1 %
Turun hallinto-oikeus	41	41	48	48	47	-3 %	46	2 %
Vaasan hallinto-oikeus	23	24	27	29	28	-1 %	27	6 %

Liite 4

Vuonna 2004 ratkaistujen asioiden keskimääräiset käsittelyajat hallinto-oikeuksittain ja pääasiaryhmittäin

(kuukausia)

	Kaikki asiat	Rakennus- ja ympäristö- asiat	Vesiasiat	Kunnallis- asiat	Sosiaali- ja terveyden- huoltoasiat
Helsingin hallinto-oikeus	9,3	9,6		11,0	6,0
Hämeenlinnan hallinto-oikeus	9,0	10,7		8,5	5,9
Kouvolan hallinto-oikeus	12,3	12,2		14,7	8,2
Kuopion hallinto-oikeus	9,7	15,7		13,6	4,8
Oulun hallinto-oikeus	7,7	8,1		9,1	5,8
Rovaniemen hallinto-oikeus	6,1	5,8		6,9	4,2
Turun hallinto-oikeus	7,0	8,3		6,8	5,0
Vaasan hallinto-oikeus	7,1	8,9	11,0	10,1	3,2
Yhteensä	8,8	10,3	11,0	10,4	5,4
Muutos vuodesta 2003 (kk)	-0,6	-0,5	(...)	-0,4	-0,2

	Ulkomaalais- asiat	Veroasiat	Tulli- ja valmiste- veroasiat	Arvonlisä- veroasiat	Muut asiat
Helsingin hallinto-oikeus	9,0	15,2	11,9	14,7	7,4
Hämeenlinnan hallinto-oikeus	5,5	11,9			9,0
Kouvolan hallinto-oikeus	9,5	19,8			12,6
Kuopion hallinto-oikeus	6,3	18,7			11,6
Oulun hallinto-oikeus	7,8	13,1			5,3
Rovaniemen hallinto-oikeus	2,8	7,9			7,5
Turun hallinto-oikeus	6,2	9,0			6,5
Vaasan hallinto-oikeus	2,0	9,4			5,1
Yhteensä	8,9	13,2	11,9	14,7	7,9
Muutos vuodesta 2003 (kk)	-0,4	0,3	-8,2	2,3	0,6